

Sprawozdanie Sekretarza Generalnego

z czynności Akademii

od kwietnia 1911 do kwietnia 1912.

Stosownie do zapowiedzi uczynionej przy wydaniu „Katalogu rękopisów Akademii Umiejętności“, ukazał się obecnie pierwszy dodatek (str. 167) w opracowaniu bibliotekarza Akademii Prof. Jana Czubka. Dodatek ten (na str. 1—53) zawiera opisanie rękopisów Nr. 1589—1810, a w drugiej części (str. 54—145) wykaz 330 dokumentów, należących do zbiorów Akademii.

Z funduszu na wydawnictwo podręczników przyrodniczych ukazała się książka Prof. M. Rudzkiego: „Gwiazdy i budowa wszechświata“ (str. 6 i 112, 13 rycin i dwie mapki), a drukuje się obszerne dzieło Prof. St. Zaremby: „Arytmetyka teoretyczna“ doprowadzona do 39-go arkusza.

Nad II tomem Anatomii człowieka, Prof. Adam Bochenek wciąż pracuje, tak że druk tego podręcznika będzie się mógł rozpocząć w jesieni b. r.

Staraniem Komitetu dla dziejów Polski porobiorowych ukazał się „Dyaryusza Sejmu z r.

1830—1831“, wydawanego przez prof. M. Rostworowskiego, tom VI — ostatni — doprowadzony do 23 września 1831 r.

W druku znajdują się „Instrukcye i depesze rezydentów francuskich z epoki Księstwa Warszawskiego“, wydawane przez Dra Marcelego Handelsmana.

Prowadzono dalej przygotowania do wydawnictwa „Aktów dotyczących wypadków r. 1861—1863 z szczególnem uwzględnieniem działalności margr. Wielopolskiego“, które objął prof. Sz. Askenazy.

Z nowych wydawnictw Komitet uchwalił przystąpić do publikacji materiałów następujących:

- a) „Z papierów Lubeckiego — w opracowaniu prof. Stanisława Smolki;
- b) „Protokoły i uchwały Komisji Rządzącej (Styczeń—Październik 1807)“, powierzone prof. M. Rostworowskiemu;
- c) „Pomniki prawa publicznego Rzeczypospolitej krakowskiej. 1815—1818“, pod kierunkiem prof. Wacława Tokarza; wydawnictwo to zostało Komitetowi powierzone przez Radę Miejską krakowską i ukaże się w r. 1915 z powodu stoletniego jubileuszu wolnego Miasta Krakowa.
- d) „Tajne materiały dyplomatyczne angielskie z r. 1863“, wydawca p. Tytus Filipowicz.

Encyklopedia polska. Ukończono w roku bieżącym druk I i II działu Encyklopedyi, tj. tom obejmujący „Geografię fizyczną“ i „Antropologię“, opatrzoney

wielu mapami i rysunkami. Na ukończeniu jest druk działu V-go, obejmującego obraz najdawniejszej kultury słowiańskiej, a składającego się z prac prof. Niederlego, Kadleca i Brücknera. Dział I i V ukażą się w najbliższym czasie w handlu księgarskim. Równocześnie zostanie oddany do druku dział III, który wypełni 2 tomy a obejmie „Język“. Przygotowanie do druku następnych działów „Encyklopedyi“ postąpiło znacznie naprzód.

Wydawnictwo Greckich OO. Kościoła IV wieku. Nad uzupełnieniem materyałów rękopiśmieniowych pracowali w roku ubiegłym Dr. Przychocki i Dr. Sajdak, głównie w Paryżu i Anglii. Uchwalone przez Komisję wydawnictwo prac przygotowawczych do edycji św. Grzegorza z Nazyanzu p. t. „*Melatemata patristica*“ postąpiło o tyle, że pierwszy tom opracowany przez prof. Sternbacha w najbliższym czasie będzie oddany do druku.

Wydział filologiczny w roku ubiegłym wydał dwa tomy Rozpraw (ogólnego zbioru T. XLVIII i XLIX) i rozpoczął druk dwu dalszych tomów: L, na który złożono już arkuszy 12, i LI, na który złożono arkuszy 5. Prócz tego w zakresie Wydziału filologicznego wydane zostały osobno: Jachimecki Zdzisław: „*Wpływy włoskie w muzyce polskiej*“. Część I, 1540—1640. Studya do historyi muzyki w Polsce, 8° str. VIII i 319; Kołodziejczyk Edmund: „*Bibliografia słowianoznawstwa polskiego*“ 8°, str. XX i 303, Czubek Jan: „*Rękopisy hr. Morstinów w Krakowie*“ 8°, str. VIII i 21. Z Komisji, należących do Wydziału filolog., wydane zostały „*Materyały i prace*“ Komisji językowej T. V, str. 488, bliskim zaś

jest ukończenia i zapewne w maju się ukaże XXIV tom Bibliografii Estreichera (litera P—Po). Z Biblioteki pisarzy polskich wydano w roku ubiegłym 3 tomiki: 60 61 i 62.

Na posiedzeniach Wydziału filologicznego przedstawiono w roku ubiegłym następujące prace:

Z zakresu językoznawstwa: Rudnicki Mikołaj „O assimilacyi fonetycznej“; Reinhold Joachim „Dyalekt franko-włoskich poematów weneckiego rękopisu XIII“. Studium lingwistyczne; Śmieszek Antoni „Przyczynki do objaśnienia napisów staroperskich“.

Z zakresu filologii klasycznej: Morawski Kazimierz: „Uwagi o Korneliuszu Neposie“; Przychocki Gustaw: „De Gregorii Nazianzeni epistolarum codicibus Britannicis“.

Z zakresu archeologii: Hadaczek Karol: „Studia Fidyaszowe“ (Atena Promachos, Difrofora na fryzie Partenonu); Bienkowski Piotr: „Sprawozdanie z wyprawy naukowej do Egiptu, podjętej w zimie 1910/1911“, Hadaczek Karol: „Kultura Dniestru w epoce cesarstwa rzymskiego“; Peleński Józef „Cerkiew św. Pantalemona w Starym Haliczu“.

Z zakresu historii literatury i oświaty. Tomkowicz Stanisław: „Korespondencya literacka (rok 1845—1856) między Franciszkiem Wężykiem a Kajetanem Koźmianem“; Tretiak Józef „Bohdan Zaleski w początkach emigracyi (1831—1833)“; Reinhold J. „Ze studyów porównawczych nad średniowieczną epiką. Podanie o Mainecie w romańskich i germańskich literaturach“; Tenże: „Franko-włoska wersja Enfances Charlemagne (Karleto)“. Wydanie według weneckiego rękopisu XIII;

Grabowski Tadeusz: „Humanizm w katolickiej literaturze polskiej XVI wieku. Część II“; Reinhold J. „Bovo d'Antone, franko-włoski poemat z XIII w., wydanie krytyczne“. Tretniak J.: „Bohdan Zaleski i Towarzystwo Demokratyczne (1834—1837)“; Grabowski T.: „Piotr Skarga na tle działalności Jezuitów w Polsce“; Łoś Jan: „O pamiętnikach Janczara“; Wicherkiewiczowa Marya: „Rodzina Hoene-Wrońskiego“; Kot Stanisław: „Szkolnictwo parafialne w Małej Polsce od XVI do XVIII w.“

Z historii muzyki: Chybiński Adolf: „Tabulatura organowa Jana z Lublina (1540)“, część III; Reiss Józef Wład.: „Melodye psalmowe Mikołaja Gomółki“; Jachimecki Zdzisław: „Arteaga i Wagner, jako teoretycy dramatu muzycznego“; Chybiński Ad.: „Tabulatura organowa Jana z Lublina (1540)“, część IV, V i VI.

Z zakresu etnografii: Lilientalowa Regina: „Święta żydowskie w przeszłości i terażniejszości, cz. II“; Gawełek Franc.: „Bibliografia ludoznawstwa polskiego“.

Komisya do badania historii sztuki w Polsce. Wskutek choroby i wreszcie śmierci nieodwołanego długoletniego przewodniczącego Komisji śp. Maryana Sokołowskiego czynności Komisji uledez musiały niejakiemu zwolnieniu biegu, zwłaszcza przez kilka pierwszych miesięcy roku zeszłego. Mimo to prowadzone były dalej, a od maja r. 1911 weszły znów w normalne tory, i to zarówno w kierunku wydawniczym, jak i w kierunku prac i referatów na posiedzeniach, oraz podejmowanych wycieczek naukowych.

W dalszym ciągu prac nawiązanych w latach poprzednich postępują studia nad historią architektury. P. Adolf Szyszko-Bohusz, przystąpił do opraco-

wania architektury starych domów śródmieścia krakowskiego i przedłożył pierwsze wyniki swoich badań w tym względzie, opartych na zdjęciach robionych na miejscu, tudzież na dawnych planach odszukanych w archiwum miejskiem. Kierownictwo badań tych początkowo powierzone przez Akademię osobno utworzonemu Komitetowi stosownie do postanowienia późniejszego oddane zostało Komisji hist. sztuki, wzmocnionej przez przybranie członków owego Komitetu.

Inwentaryzację Ordynacji Zamoyskiej posunięto dalej w roku ubiegłym przez spisanie i fotografowanie zabytków w powiatach krasnostawskim i janowskim, dokonane przez przewodniczącego p. Dra Stanisława Tomkowicza i p. Dra Stefana Komornickiego. Wyprawa objęła następujące miejscowości: Krasnystaw, Turobin. Żółkiewkę, Chłaniów, Gorzków i Tarnogórę w powiecie krasnostawskim; Urzędów, Białę, Stróżę i Janów — w janowskim. Pomiary najważniejszych budynków. wykonał p. architekt Franciszek Mączyński.

Do historii rzeźby w Polsce odnoszą się: praca p: Dra Feliksa Kopery o działalności artystycznej rzeźbiarza Ciniego w Polsce, uzupełniona datami biograficznymi, zebranymi przez p. Cerkę; dalej praca p. prof. Dra Piotra Bienkowskiego o głowie rzeźbionej na marmurowym fragmencie ornamentu średniowiecznego, znalezionej w Warszawie, a stanowiącej swobodną kopię jednej z głów grupy Laokoon, przypuszczalnie z XVII wieku.

Badania nad historią malarstwa uzupełnił prof. Dr. Jerzy hr. Mycielski przedkładając ze źródeł włoskich nieznane u nas szczegóły o malarzu Tomaszu

Dolabelli. W dalszym ciągu temat ten opracowywał p. M. Skrudlik, podając daty biograficzne, dotyczące Tomasza Dolabelli, oraz notując wszystkie obrazy, jakie na zasadzie analizy artystycznej temu artyście przypisać należy. Tegoż autora jest opis zabytków klasztoru Kapucynów w Krakowie, a w szczególności znajdujących się tamże i po raz pierwszy zdeterminowanych obrazów Piotra Dandini'ego, malarza florenckiego z epoki ok. r. 1700.

W dziedzinie badań nad złotnictwem wymienić należy komunikat p. Dra Stanisława Tomkowicza o dwóch zabytkach z Polską związanych, odnalezionych przez referenta w skarbcu kaplicy Zamkowej w Wiedniu (Kirchenschatz des Kaiserhauses), mianowicie o gotyckim emaliowanym krzyżu z relikwiami Krzyża ś. i herbami Polski i Węgier, pochodzącym od Ludwika II węgierskiego, i o szczerozłotym misternej roboty relikwiarzu emaliowanym w kształcie niewielkiej monstrancji z końca XVI w., danym przez kardynała Jerzego Radziwiłła i kapitułę krak. w darze arcyksiężnie Maryi, matce cesarza Ferdynanda II i dwóch z kolei żon Zygmunta III, Anny i Konstancji.

W zakresie badań, uprawianych przez Komisję, ukazała się nadto osobna publikacya p. t.: „Zróżdła do historyi sztuki i cywilizacyi w Polsce“, tom I, wydał Adam Chmiel, 8°, str. V i 376.

Komisya językowa ukończyła druk V t. „Materiałów i prac“. Materiałami do historyi języka są w nim prace prof. Łosia: „Mamotrekt z r. 1471“ i „Dwa teksty staropolskie“ (t. j. fragment Objawień św. Brygidy, z podobizną, i „Cisiojanus“ płocki), do

dyalektologii: J. Magiery „Gwara sulkowicka“, L. Wasilewskiego „Słowniczek gwary partyjnej w Królestwie Polskiem“ i T. Lehra „Listy ludowe z Żarówki“. Opracowaniem faktów z historii języka są: H. Ułaszyna „Miscellanea językowe“ i prof. Łosia „Zaimki od tematu *żo* w dawnej polszczyźnie“; faktów gwarowych — prof. Nitscha „Polska fonetyka międzywyrazowa“ (studium z geografii językowej, z mapą). Do ogólnego językoznawstwa należy praca M. Rudnickiego „Z zagadnień psychofonetycznych“ (na tle konkretnych wypadków polskich i słowiańskich).

Z polecenia Komisji dr. M. Rudnicki odbył podróż naukową dla zbadania resztek języka wymierających Kaszubów pomorskich, t. zw. Słowińców, znanych dotąd z obszernych i cennych ale bądź co bądź jednostronnych prac Fr. Lorentza. Dr Rudnicki bawił na miejscu dwa miesiące i zebrał ważny materiał. — P. Z. Paulisz jeździł do Szarospataku dla skolacyonowania Biblii Królowej Zofii. — Rezultaty obu podróży pomieszczone będą w VI t. „Materiałów i prac“.

Subwencyonowanego przez Komisję „Rocznika sławistycznego“ wyszedł t. IV (str. 346). Zawiera on prace: Porzezińskiego „Die baltisch-slavishe Sprachgemeinschaft“ i Rozwadowskiego „Przyczynek do fonetyki bułgarskiej“; recenzje z prac Mileticza, Conewa, Leskiena, Szachmatowa, Zubatego, Dielsa, Bernekera, Brocha, Karłowicza, Hujera, napisane przez Łosia, Mladenowa, Meilleta, Lehra, Breznika, Vasmera, Belicia, Nitscha; krytyczną bibliografię prac z zakresu języków słowiańskich za r. 1910.

Roboty nad układaniem Słownika staropol-

skiego postępują dalej według tego samego systemu, jak dawniej, t. j. że z każdego zabytku wyczerpuje się cały materiał, który ma wejść do słownika, i układa się w alfabetycznym porządku. Tym sposobem powstaje odrazu całość słownika do pewnej liczby wyczerpanych zabytków i całość ta stopniowo wzrasta w miarę wyciągania materiału z zabytków dotychczas niewyzyskanych. Przy traktowaniu w ten sposób zabytków zachowuje się w miarę możności porządek chronologiczny. Obecnie jeszcze opracowuje się Biblia Zofii, mniej więcej w połowie już wyczerpana, a nadto inne zabytki z w. XV i XVI. Uporządkowany alfabetycznie i opracowany dotychczas materiał słownikowy, ilustrowany dostateczną ilością cytat z wyzyskanych dotychczas zabytków, zajmuje 15 pudeł, z których każde zawiera około 3 tysięcy kartek. Głównym wykonawcą tej pracy pozostaje nadal prof. Łoś, któremu pomaga stypendysta p. Birkenmajer i ochotnicy pp. Klimezyk, Kremer i Zborowski.

W r. ubiegłym prof Uniwersytetu w Pradze Dr. Polivka, w imieniu Komitetu słownikowego Akademii Czeskiej, zasięgał listownie u prof. Łosia informacji o sposobie układania słownika staropolskiego; w tym też celu prof. Zubaty, będąc w Krakowie, osobiście na miejscu przyglądał się tej robocie i zapoznał się ze stosowaną w niej metodą, którą uznał za zupełnie racjonalną.

Biblioteki pisarzy polskich ukazały się nowe tomy: Nr. 60 „Postny obiad abo Zabaweczka“ wyd. przez prof. Rostafińskiego, Nr. 61 Adryana z Wieszczyckiego „Sielanki albo Pieśni“ z r. 1634,

wyd. przez p. Rachwałę i Nr. 62 ilustrowany, wierszem ułożony „Kalendarz Wieczny“ z końca w. XVI lub pocz. XVII, wydany przez prof. Łosia. Nadto ukończono już druk wydawanych przez prof. Rostafińskiego trzech broszur z w. XVII o chowie psów gończych i koni, a także rozpoczęto druk „Pamiętników“ Janczara, czyli Konstantego z Ostrowicy z uwzględnieniem wszystkich 12 dotychczas znanych tekstów polskich lub czeskich. Komitet, złożony z pp. prof. Chrzanowskiego, prof. Estreichera i Dra Korzeniowskiego, opracował dalszy program wydawnictw Biblioteki, i przedsięwzięto już niektóre przygotowawcze kroki, by módz ten program stopniowo urzeczywistniać.

Komisya literacka. Z prac przyjętych do wydawnictw Komisji a zwłaszcza do Archiwum zostały wydrukowane w XIII tomie wymienione w przeszłorocznem sprawozdaniu przyczynki pp. Karbowiaka i Kota. W druku znajduje się przeznaczona do tegoż jeszcze tomu praca p. Jana Lachsa p. t.: Krakowskie księgozbiory lekarskie z XVI w. Równocześnie drukują się dwa inne tomy Archiwum, mianowicie t. XIV, obejmujący Dzienniki Stanisława Reszki w wydaniu p. Czubka, tudzież w tomie XV interesująca i ważna dla dziejów literatury w pierwszej połowie XIX w. Korespondencya Kajetana Koźmiana i Franciszka Wężyka w opracowaniu p. Stan. Tomkowicza. Poza tem przyjęto do wydania w Archiwum Komisji ważne dzieło Adama Bućkiewicza p. t.: „O byłych wyższych zakładach naukowych w Wilnie“ w opracowaniu p. Ludwika Janowskiego, które zapewne również osobny tom wy-

pełni, wreszcie dwa przyczynki do dziejów pedagogii w Polsce XVI w., mianowicie Hieronima Balińskiego, wojskiego (później podkomorzego) Sandomierskiego, traktat „De educatione pueri nobilis“, po polsku, z końca XVI wieku oraz instrukcję Piotra Myszkowskiego kasztelana lubelskiego daną dla syna na wyjazd na nauki do Krakowa i za granicę, po łacinie, z 1602 roku, oba z rękopisów Ces. Biblioteki Publicznej w Petersburgu, w opracowaniu p. Zygmunta Bujakowskiego.

Ukończono druk tomu II „Archiwum Filomatów“ w wydaniu p. Czubka; druk tomu III postępuje rażno naprzód, całość działu pierwszego (korespondencye itd.) tego wydawnictwa, obliczona na cztery tomy, będzie zapewne gotowa w końcu bieżącego roku. Co do działu drugiego, który ma mieścić w sobie protokoły z posiedzeń oraz cały materyał rozświetlający organizację Towarzystwa Filomatów i złączonych z niem innych związków młodzieży litewskiej, przyjęto program wydawnictwa przedstawiony przez p. Stanisława Szpotańskiego i pnę Stan. Pietraszkiewiczównę i powierzono im opracowanie całości. W trzech tomach ma być zamknięty ten cały materyał, mianowicie w dwu tomach mają być pomieszczone dokumenty wszelkiej treści oraz pisma naukowe i literackie na posiedzeniach związkowych odczytywane, jeden zaś tom poświęcony będzie monograficznemu opracowaniu dziejów Towarzystwa Filomatów i związków od tegoż towarzystwa pochodzących.

Sprawa trzechsetnej rocznicy śmierci X. Piotra Skargi była kilkakrotnie przedmiotem obrad Komisji.

Postanowiono wydać ozdobną i szczegółową bibliografię dzieł Skargi z licznemi podobiznami, w opracowaniu i układzie ks. Konstantego Otwinowskiego S. J. oraz zgromadzić szereg rozpraw odnoszących się do życia i działalności Skargi, któreby mogły wyjść z druku albo w formie osobnego tomu prac zbiorowych albo też w osobnym tomie Rozpraw Wydziału filologicznego.

„Bibliografia polska“. W roku bieżącym wydrukowano do końca XXIV tom „Bibliografii Polskiej“ Karola Estreichera, obejmujący spis druków polskich XV—XVIII stulecia (litera P—Pom.) Tom ten liczy blisko 600 stron druku. Wydawca, Dr. Stan. Estreicher, uwzględnił w nim pewną liczbę bibliotek dotychczas nie spożytkowanych w bibliografii, jak zbiory Muzeum narod. w Krakowie, seminaryum Gnieźnieńskiego, biblioteki miejskiej Gdańskiej, Baworowskich. Do tomu obecnie wydanego dołączono też na końcu obfite uzupełnienia odnoszące się do dawniejszych tomów — obejmujące głównie materiały drukowane, przechowane w archiwum rodziny Sułkowskich z epoki 4 letniego sejmu. Spisano też i spożytkowano w ostatnim roku przybytki biblioteki Czartoryskich, o ile nie były dotychczas w bibliografii uwzględnione. — W połowie kwietnia rozpoczął się druk tomu XXV, który obejmie dokończenie litery P.

Wydział historyczno-filozoficzny. W roku ubiegłym ukazał się tom LIV Rozpraw (str. 323) z pracami pp. Taubenschlaga, Łodyńskiego, Zachorowskiego i Kota. W toku jest tom LV z rozprawami pp. Dubanowicza, Ciszewskiego, Gumowskiego, ś. p. Tad. Smoleńskiego i innych.

Jako osobne publikacye ogłoszone zostały kosztem

funduszu ś. p. Nestora Bucewicza: 1) Balzer Oswald: „Skartabelat w ustroju szlachectwa polskiego (str. 361); 2) Korzon Tadeusz (z współudziałem w t. III p. Bronisława Gembarzewskiego): „Dzieje wojen i wojskowości w Polsce“, tomów 3 (str. VII, 387, 532, 460); 3) Tarnowski Stanisław: „Zygmunt Krasiński“, tomów 2 (str. X, 431, 458).

Kosztem funduszu ś. p. Włodzimierza Spasowicza: Krzyżanowski Adam: „Pieniądz“ (str. XIII, 559).

W druku są: 1) Aleksander Jabłonowski: „Historia Rusi“; 2) Zofia Kirkor-Kiedroniowa: „Włościanie w Królestwie Polskiem 1814—1830“; 3) Tadeusz Grabowski: „Piotr Skarga na tle działalności Jezuitów w Polsce“; 4) Mieczysław Skibiński: „Europa a Polska 1740—1745“; 5) Bronisław Piłsudski: „Materiały do języka Ajnów“.

Rozprawy czytane lub streszczone na miesięcznych posiedzeniach Wydziału odnoszą się do następujących przedmiotów:

Do zakresu badań filozoficznych należą: „Prolegomena filozoficzne do geometryi“ p. Benedykta Bornsteina; „Zasada sprzeczności w świetle nowszych prac Bertranda Russela“ p. Leona Chwistka; „Pragmatyzm dzisiejszy“ p. Wacława J. Grzybowskiego; „Studia z zakresu metodologii filozoficznej (Rozwój filozofii greckiej do Platona — Poglądy filozoficzne Al-Haithama)“ p. Władysława Heinricha; „Filozofia a sztuki plastyczne w Grecyi“ p. Michała Sobeskiego; „O pojęciu przystowania“ p. I. Wasserberga.

Zagadnieniom z historii średniowiecznej Polski poświęcone są prace: p. Wł. Semkowicza: 1) „Uwagi

metodyczno-krytyczne nad pochodzeniem i rozsiadleniem rycerstwa polskiego wieków średnich“; 2) „Przyczynki dyplomatyczne z wieków średnich“; 3) „Mazowieckie przywileje rodowe z XIV i XV w.“; p. Kaz. Tymienieckiego: „Majętność książęca w Zagościu i pierwotne uposażenie klasztoru Johannitów“; p. Maryana Gumowskiego: „Moneta złota w Polsce średniowiecznej“.

Ważnymi przyczynkami do historii kościoła i prawa kościelnego w Polsce są rozprawy: p. St. Zachorowskiego: „Rozwój i ustroj kapituł polskich w wiekach średnich“, oraz ks. Jana Fijałka: „Biskupstwa wołyńskie Polski i Litwy w swoich początkach (w. XIV—XV)“.

Monografia p. Antoniego Prochaski: „Hetman Stanisław Żółkiewski“ poświęcona jest jednej z najbardziej interesujących postaci z dziejów sztuki wojennej w Polsce.

P. St. Szpotański w referacie: „Archiwum w Marchwacu“ podaje cenne wiadomości o papierach i aktach odnoszących się do politycznej działalności partyi kaliskiej w XIX stuleciu.

Obszerna praca p. Oswalda Balzera: „Skartabelat w ustroju szlachectwa polskiego“ jest niezmiernie doniosłym wzbogaceniem naszych wiadomości o organizacyi prawnej szlachty polskiej.

Prof. Estreicher w referacie: „Krakowski zbiór orytyli magdeburskich“ zdaje obszerną sprawę z swych poszukiwań nad zabytkami prawa niemieckiego w Polsce.

Rozprawa przedwcześnie zgasłego ś. p. Tadeusza Smoleńskiego: „Północne ludy morskie za Ramzesa II i Minefty“ jest jedną z rzadkich w naszej historyografii prac sięgających w zakres Egiptologii.

Dr. B. Malinowskiego: „Plemienne związki mężczyzn w Australii“ i p. St. Ciszewskiego: „Wygadzanie, pożyczka i odsetki“ wchodzą w ramy badań socjologicznych.

Rozprawa p. Romana Rybarskiego: „Nauka o podmiocie gospodarstwa społecznego“ obraca się na polu teorii ekonomii społecznej.

Obszerne sprawozdanie pp. Birkenmajera, Łosia i Barwińskiego o rzeczach polskich w bibliotekach i archiwach szwedzkich jest tymczasową zapowiedzią obszernej książki, która w tym przedmiocie się ukaże, jako rezultat zorganizowanej przez Akademię ekspedycji naukowej.

Komisya historyczna nie ukończyła w ciągu roku ubiegłego żadnego z swoich wydawnictw, których zatem żaden tom nie wyszedł; jest jednak na ukończeniu i w czasie najbliższym się ukaże tom XI Archiwum Komisyi, w którym (po dawniejszych wydawnictwach pp. E. Barwińskiego, Balabana, H. Polackówny, Kuntzego, Kutrzeby, Prochaski, Wittyga, wymienionych w Rocznikach dawniejszych) wydano zebrane przez Dra Ptaśnika „Akta Norymberskie do dziejów handlu z Polską w wieku XV“, w liczbie 70 (tylko pierwszy jest z w. XIV, przywilej Kazimierza W. z 1365, ostatni zaś z 1502 r.), uzupełnione zaś w adnotacjach wypisami z aktów miejskich krakowskich, a oświetlające stosunki miasta Norymbergi do króla polskiego, różnych miast polskich, zwłaszcza Krakowa, i ich mieszczan, jakoteż do niektórych dostojników polskich; oraz zebrane i objaśnione przez Dra Władysława Semkowicza „Mazowieckie przywileje rodowe z w. XIV i XV“ w licz-

bie dziesięciu, z lat 1391—1478, mianowicie przywileje dla rodów: Gozdawów (2), Kościeszów, Trzasków, Radwanów, Boleściców, Lubów, Rogalów, Dołęgów, Pobogów. Zakończą ten tom dwa drukujące się teraz wydawnictwa prof. St. Krzyżanowskiego: „Podwody Kazimierskie z lat 1407—1432“ i „Rachunki wielkorządów krakowskich z r. 1461 i 1471“.

Wydawnictwa „Aktów Rządu Narodowego“ z czasów powstania Kościuszki pp. prof. Askenazego i Dzwonkowskiego ukończono druk tekstu tomu I (arkuszy 30) i pierwszej połowy (arkuszy 18) tomu II, t. j. wydrukowano już w całości wszystkie „Protokoły czynności i rezolucyi Rady Zastępczej Tymczasowej“ i także protokoły „Rady Najwyższej Narodowej“. Rozpoczął się zaś druk „Dziennika“ obu Rad, który będzie tu wydany w skróceniu, po którego ukończeniu pójdą w tomie II „Przypisy“, zawierające: a) wyszczególnienie protokołów drukowanych już w gazetach społecznych, wraz z podaniem głównych odmian, i b) niektóre wyciągi z oryginalnej korespondencji Rad i ich Wydziałów, Kancelaryi Naczelnika, Magistratu warszawskiego i władz pokrewnych, wraz z ważniejszymi objaśnieniami biograficznymi; a wreszcie „Index“ do obu tomów. Nadto, na czele tomu I pójdą dwie przedmowy: jedna, ogólna, prof. Askenazego, z rzutem oka na całość wydawnictwa, i druga, szczegółowa, przez p. Dzwonkowskiego, z opisem zużytkowanych w wydawnictwie rękopisów i ze wskazówkami bibliograficzno-archiwalnymi. Całe 2-tomowe to obszerne wydawnictwo będzie zapewne ukończone w ciągu roku bieżącego.

Natomiast rozpoczęty przed rokiem druk tomu V

„Kodexu Dyplomatycznego Małopolskiego“ trzeba było zaraz przerwać wskutek uchwały Komisji, że zebrany już materyał należy wprzód uzupełnić dokumentami z archiwów i bibliotek warszawskich. Wydawca przeto, prof. Fr. Bujak, przedsięwziął jesienią podróż do Warszawy, aby wyszukać ten materyał i zarządzić jego kopiowanie, co już dokonano, a w końcu marca udał się tam ponownie dla skolacyonowania zebranych kopii, poczem zapewne druk tego tomu będzie mógł już postępować szybciej, bez przerwy, lecz jeszcze nie rychło się ukończy.

Wydawnictwo „Aktów króla Aleksandra“ przez Dyrektora Papégo udało się już uzupełnić sprowadzonemi w drodze korespondencji materyałami gdańskimi; niezbędne są jednak dalsze uzupełnienia z archiwów we Frauenburgu, Królewcu i w Nieświeżu, dokąd zapewne wypadnie przedsięwziąć podróż archiwalną, i dlatego rozpoczęcie druku tego wydawnictwa jest jeszcze dosyć dalekie.

Zbieranie materyału do wydawnictwa prof. Kutrzeby „Laudów krakowskich“ skończyło się już nareszcie w zupełności i druk się pewno rozpocznie wkrótce; wydawnictwo zaś „Lustracyi dóbr koronnych z lat 1564 i 1569“ o tyle posunęło się naprzód, że materyał do lustracyi sandomierskich (z powodu których wydawca ich prof. Kutrzeba jeździł w czerwcu do Warszawy), zebrano już w zupełności, prawie wszystko już zgromadzono do lustracyi warszawskich (wydawca p. I. T. Baranowski), w znacznej zaś części do krakowskich (Dr. M. Goyski).

Rozpoczęta w poprzednim roku z inicjatywy prof.

Finkla praca przygotowawcza nad nowem wydawnictwem „Korespondencyi panów polskich“ z ks. pruskim Albrechtem posuwała się wciąż naprzód także i w roku ubiegłym. Dr. Ludwik Bąkowski, który w tym celu przebywał w Królewcu od listopada do połowy lipca, przywiózł z tamtejszego archiwum odpisy lub regesta kilkuset listów z lat 1525—1541, który to czas stanowi w niej zamkniętą poniekąd całość, ponieważ w 1541 r. umarł główny informator i agent Albrechta na dworze polskim, dworzanin Zygmunta I Mikołaj Nipsicz. Że zaś się okazało rzeczą niezbędną, aby listy z Polski do Albrechta uzupełnić własnymi jego listami do jego polskich korespondentów, dla ułatwienia dalszej pracy a na odpowiednią prośbę Akademii, zgodziła się Dyrekcya archiwum królewieckiego (której się za to słuszenie wdzięczność od Komisji histor. należy), aby przysyłać do Krakowa regestrandy listów księcia, i nadesłała w grudniu 2 ich tomy, mianowicie jeden tom t. zw. *Lateinische Missiven*, zawierający łacińskie listy ks. Albrechta do panów polskich z lat 1525—1530, i jeden tom z działu *Deutsche Missiven 1525—1541* z listami niemieckimi, głównie do Nipsicza, ale także i do Decyusza i innych. Dr. L. Bąkowski odpisuje lub regestuje zawarte tu listy i doszedł już do r. 1529. Po zwróceniu tych tomów do Archiwum królewieckiego będą przysłane dalsze. W dziale *Latein. Missiven* są jeszcze 2 tomy z lat 1531—1541.

Rażnie także postępuje praca przygotowawcza do nowego wydania „Roczników polskich średniowiecznych“ powierzona Dr. Władysławowi Semkowiczowi, który w tym celu odbył w jesieni podróż do Warsza-

wy, Torunia, Poznania i Gniezna, a na przyszlą wiosnę uda się do Petersburga, uzyskawszy specjalną subwencję od c. k. Ministerstwa Oświaty w celu poszukiwań w ogólności w rękopisach petersburskich polskiego pochodzenia. Dotąd już zbadano i odfotografowano roczniki z rękopisów XII—XIV w. (mianowicie roczniki: świętokrzyski, dawny lubiński, kamieniecki, górnośląski, Traski, Cystersów Henrykowskich, wrocławski większy, kapitulny krakowski i miechowski, oraz noty krakowskie); teraz zaś przychodzi kolej na te roczniki, które przechowały się w rękopisach z w. XV i XVI.

Ażeby przygotować dalszy ciąg wydawnictwa „*Monumenta Poloniae palaeographica*“ (którego dwa pierwsze zeszyty już wyszły dawniej), prof. Krzyżanowski odbył we wrześniu podróż do Wrocławia i uzyskał tam 66 zdjęć fotograficznych dokumentów z wieku XIII, od 1209—1295, a mianowicie 51 z archiwum państwowego, 14 z archiwum dyecezyalnego i 1 (dokumentu Henryka ks. śląskiego, krakowskiego i polskiego dla kościoła w Pelśnicy z r. 1228) ze zbiorów w Fürstenstein. Z wyjątkiem jednego dokumentu t. j. dyplomu Świętopelka Pomorskiego z r. 1209 dla klasztoru w Żukowie w dyecezyi wrocławskiej, wszystkie inne odnoszą się do Śląska i dotyczą uposażenia i uprzywilejowania klasztorów: trzebnickiego, lubiąskiego, św. Wincentego i Dominikanów we Wrocławiu oraz biskupstwa i kapituły wrocławskiej. W archiwum wrocławskim wyczerpano aż do r. 1241 włącznie, obok dyplomów wystawców śląskich cały materiał dyplomatyczny polskich wystawców nieśląskich dla śląskich odbiorców do końca XIII wieku.

W t. zw. Ekspedycyi Rzymskiej zarówno od kwietnia do końca czerwca, t. j. do zamknięcia archiwum Watykańskiego, jakoteż od ponownego otwarcia go w październiku, brali udział ci sami uczestnicy, pp. Kętrzyński, Nanke i Loret, którzy dotychczas w Rzymie przebywają. Prof. Abraham jednak, kierownik Ekspedycyi, w tym roku wcale do Rzymu nie jeździł, jak to zwykł był czynić w latach poprzednich.—Dr. Stanisław Kętrzyński objął po Dr. Ptaśniku publikacyę dalszych tomów wydawnictwa Monumenta Vaticana Poloniae, obejmującego materyał z wieków średnich i zajmował się głównie źródłami do dziejów Kazimierza W., a więc przejrzał, skontrolował i skolacyonował ze sporządzonymi dawniej odpisami akty z Regestów Watykańskich T. 119—236 z czasów papieży Benedykta XII, Klemensa VI i Innocentego VI, tj. z lat 1334—1356, tudzież szereg dokumentów z działu Instrumenta miscellanea, odnoszących się również do panowania owego króla. — Tymczasem zaś Dr. Jan Ptaśnik pracował wciąż wspólnie z p. Kazimierzem Baranem nad mozolnymi indeksami do tych 3-ech tomów „Monumenta Vaticana Poloniae“, których tekst już przed rokiem był ukończony w druku. Obecnie wydrukowano już cały indeks tomu I-go (str. 70 w 2 szpalty), indeks tomu II-go, już zupełnie gotowy, także zaczęto drukować, indeks zaś do tomu III-go jeszcze się robi i nie jest ukończony. — Dr. Czesław Nanke pracował w Rzymie nad częścią ostatnią aktów (z lat 1580 i 1581) nuncyatury Caligarięgo, znosząc się wciąż z Dr. Ludwikiem Boratyńskim, który tymczasem tutaj w Krakowie poddał ostatecznemu opracowaniu całą tę nuncyaturę tak dokładnie, że jej wyda-

wnictwo jest już zupełnie gotowe, druk się rozpoczął, będzie mógł wciąż posuwać się naprzód szybko i bez przerwy, zwłaszcza że sam Dr. Boratyński udaje się właśnie do Rzymu i pozostanie tam przez czas dłuższy. — Dr. Maciej Loret pracował podobnie jak w roku zeszłym w archiwum kongregacyi de Propaganda fide i w archiwum Watykańskim. W archiwum Propagandy dokończył eksploatacyi działu: „*Scritture riferite nei congressi*“ z lat 1795—1840, zawierającego relacye nuncyuszów petersburskich (Litta, Arezzo, Bernetti), oraz różnych osobistości świeckich i duchownych o stanie Kościoła katolickiego w zaborze rosyjskim. W archiwum Watykańskim przestudyował i wyzyskał relacye nuncyuszów wiedeńskich w tym samym przedmiocie z lat 1815—1826 (Severali, Leardi, Ostini) oraz akta działów: *Russia Ministero* i *Ambasciatore d’Austria* z tejże epoki, zawierające korespondencyę i noty wymieniane między poselstwem rosyjskiem względnie austryackiem a Sekretaryatem Stanu. Na podstawie tych ułamkowych na razie danych mógł Dr. Loret przystąpić równocześnie do opracowania zarysu dziejów Kościoła katolickiego w zaborze rosyjskim począwszy od pierwszego rozbioru do czasów najnowszych (przeznaczonego do *Encyklopedyi Naukowej* wydawanej przez Akademię Um.), który zdołał doprowadzić do r. 1846.

Komisya prawnicza. Wydawnictwo Prof. Osvalda Balzera „*Corpus iuris Polonici*“ i w tym roku nie posunęło się naprzód. Wynika to z mozolnej pracy, jaką wydawca musi poświęcić przygotowaniu dalszego rękopisu do tej publikacyi.

W IX tomie Archiwum Komisji prawniczej wy-

drukował Prof. Stanisław Kutrzeba spis prawa zwyczajowego z pierwszej połowy XVI wieku p. t. *Cautelae quaedam in iure terrestri tentae et observatae*, drukuje zaś Prawa, przywileje, statuty i lauda Księstw oświęcimskiego i zatorskiego, o czym szerzej mówi poprzednie sprawozdanie. W dalszym ciągu tego tomu pomieści ten sam wydawca Akty do kwestyi prawnego stanowiska włościanina polskiego z wieku XVI—XVIII. Materiał, tem wydawnictwem objęty, zaczerpnięty został głównie z Archiwum krajowego aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie, częściowo i z metryki koronnej w Warszawie. Są tu akty sprzedaży chłopu bez gruntu, pozwolenia na małżeństwo poddanych z różnych wsi, oddania się w poddaństwo z powodu poślubienia poddanej, zwolnienia od poddaństwa i t. d. Źródła te objaśniają stosunki prawne wsi polskiej, o których nie mówią nic inwentarze i lustracye, a niewiele księgi wiejskie. Wreszcie znajdują w tym tomie Archiwum pomieszczenie *Lauda* wieców i sejmików z XIV i XV wieku w opracowaniu Prof. Kutrzeby. Celem tego wydawnictwa jest zebranie razem uchwał wieców i sejmików, tak doniosłych dla poznania rozwoju życia parlamentarnego w Polsce w epoce jego genezy, a rozproszonych po różnych wydawnictwach i ogłoszonych w dużej części w sposób nie dość krytyczny. Przybędzie i kilka laudów, dotąd nieznanych. Autor skollacyonował już wszystkie teksty laudów z ksiąg sądowych, przechowywanych w Archiwum głównem w Warszawie i w Archiwum wileńskim, pozostają zaś do skollacyonowania teksty z Archiwum państwowego w Poznaniu.

Druk obu tych wydawnictw rozpocznie się jeszcze w ciągu bieżącego roku. Przygotowane przez Prof. Kuntrzebę i Dra Franciszka Dudę: *Regesta thelonei aquatici Vladislaviensis seculi XVI*, rozpoczęto drukować jako osobne wydawnictwo Komisji.

Pomniki prawa niem. w Polsce średniowiecznej. Prace nad wydawnictwem pomników prawa niemieckiego w Polsce średniowiecznej prowadził w dalszym ciągu Prof. Stan. Estreicher, porównyując ważniejsze rękopisy z tekstami przeznaczonymi do druku. Rezultaty swoich prac zestawił w pewnej części w rozprawie czytanej w lutym b. r. na posiedzeniu Wydziału hist.-filozof. p. t. „Krakowski zbiór ortyłów magdeburskich“.

Sprawa wydawnictwa pism rokoszowych postąpiła w roku ubiegłym o tyle naprzód, że przygotowany tom I pójdzie niebawem do druku.

Zbieranie materyałów do następnych tomów *Star. Pr. Pol. Pomników i Archiwum* prowadzone jest, jak w latach zeszłych, bez przerwy.

Komisja historyi filozofii polskiej. Za inicjatywą prof. Dra Władysława Heinricha i za staraniem Zarządu Akademii, oraz osób pracujących w odnośnych działach nauki, zawiązała się w roku ubiegłym Komisja historyi filozofii polskiej. Zadaniem tej nowej Komisji ma być w myśl uchwał powziętych na posiedzeniu dnia 5 grudnia 1911, na którym się ukonstytuowała, inwentaryzacja źródeł rękopiśmiennych do dziejów filozofii w Polsce, wydawnictwo ich, jakoteż rzadkich druków treści filozoficznych, sporządzenie bibliografii

wszystkich ogłoszonych drukiem w Polsce lub przez Polaków napisanych, względnie wydanych prac, dotyczących filozofii i wreszcie staranie się o to, by w podejmowanych opracowaniach specjalnych, mających się oprzeć na coraz bogatszym materiale źródłowym, żadna epoka i żadne ważne zagadnienie nie było pominiętem a opracowania te ze względu na swą metodę, w szczególności swą bezstronność nie pozostawiały nic do życzenia. Wobec wielości tych zadań i okresów dziejowych, na które się one rozciągają, wydelegowała Komisya czterech swoich współpracowników Prof. Drów: Twardowskiego, Rubczyńskiego, ks. Gabryla i Heinricha do prac, względnie ich organizacyi w owych kierunkach szczegółowych, wskazanych przez wspomniane różnice celów i epok, co oczywiście nie wyklucza dalej postępującego różniczkowania się w miarę potrzeby i przechodzenia nowszych prądów do historyi. Prace te już się w znacznej części rozpoczęły.

Wydział matematyczno-przyrodniczy ogłosił w okresie sprawozdawczym następujące wydawnictwa:

1-o Rozprawy Wydziału matem.-przyrodniczego Akademii Umiejętności; tom 51-szy, dział *A* (nauki matematyczno-przyrodnicze). W Krakowie 1911, str. 483, z dwiema tablicami i licznymi rysunkami w tekście. Zawiera 14 rozpraw.

2-o Rozprawy Wydziału matem.-przyrodniczego Akademii Umiejętności; tom 51-szy, dział *B* (nauki biologiczne). W Krakowie 1911, str. 525, z 15 tablicami oraz licznymi rysunkami w tekście. Zawiera 20 rozpraw.

3-o Bulletin International de l'Académie des Sciences de Cracovie, Classe des Sciences Mathématiques et

Naturelles; Série *A*, Sciences Mathématiques. Année 1911 Cracovie 1912, stron VII i 622; z 5 tablicami oraz licznymi rysunkami w tekście. Zawiera 45 rozpraw.

4-o Bulletin International de l'Académie des Sciences de Cracovie, Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles, Série *B*, Sciences Naturelles. Année 1911, Cracovie 1911, str. VIII i 776; z 34-ma tablicami oraz licznymi rysunkami w tekście. Zawiera 40 rozpraw.

5-o H. Zapałowicz. Krytyczny Przegląd Roślinności Galicyi, tom III (Conspectus Florae Galiciae Criticus, Vol. III.). W Krakowie 1911, in 8°, str. 246.

Z zasiłkiem Wydziału ukazało się we Lwowie dzieło p. Zdzisława Opolskiego p. t. „Stydium o istocie przemiany materyi ustrojowej, jako wstęp do nauki o wpływie otoczenia kosmicznego na człowieka“ (Lwów 1912, 8°, str. XXII i 434).

Z pomiędzy wydawnictw Wydziału najżywiej rozwija się jego *Buletyn*. Stanowi on dzisiaj właściwie czasopismo peryodyczne, którego dwa zeszyty (*A*, *B*) ukazują się, z wyjątkiem czasu wakacyjnego, w każdym miesiącu. Szybkość wydawania zeszytów oraz przygotowywania odbitek (których autorowie otrzymują po 150 bezpłatnie) została doprowadzona do granicy, na jaką pozwala poprawność druku oraz staranność bogatej wogóle strony ilustracyjnej wydawnictwa. Przyspieszona również została ekspedycja pocztowa *Buletynu*. Wydawnictwo to które zamieszcza prace w powszechnie znanych językach (angielskim, francuskim, łacińskim, niemieckim, według wyboru autora), stanowi dogodną drogę ogłaszania prac i poszukiwań badaczy polskich w postaci wszystkim dostępnej. Utrzymując nieprzerwany związek naszych

matematyków i przyrodników ze światem naukowym powszechnym, *Buletyn* z drugiej strony przyczynia się do zachowywania ich działalności piśmienniczej charakteru pracy naukowej polskiej. Byłoby zatem rzeczą ze wszech miar pożądaną, ażeby *Buletyn* Wydziału mógł, przynajmniej w niejakej mierze, skupiać i zgromadzać twórczość badawczą polską w zakresie nauk matematycznych i przyrodniczych. Wydział matematyczno-przyrodniczy dąży nieustannie do nadania *Buletynowi* cech i warunków, które sprzyjałyby osiągnięciu tego celu.

W okresie sprawozdawczym Wydział matematyczno-przyrodniczy roztrząsał na swych posiedzeniach 96 rozpraw, z pomiędzy których 90 postanowił ogłosić w swych wydawnictwach.

Z zakresu analizy matematycznej ogłoszono 7 rozpraw; mianowicie: Dr. L. Lichtensteina „Przyczynek do teorii równań różniczkowych liniowych o pochodnych cząstkowych drugiego rzędu typu eliptycznego“; Dr. A. Rosenblatta „O klasyfikacji rozwijalnych powierzchni algebraicznych“; czł. J. Puzyny „O systemach krzywych z grupą pseudoliniowych podstawień“; czł. L. Birkenmajera „Aforyzmy z teorii podstawień“; wreszcie trzy rozprawy prof. W. Sierpińskiego: „O funkcyjach nawpół ciągłych“; „O pewnym układzie równań funkcyjnych, który wyznacza funkcję, mającą pantachiczne przedziały stałości“; „O pewnym szeregu wielomianów, którego suma przedstawiać może dowolną funkcję ciągłą“. Praca czł. K. Żorawskiego „O pewnych własnościach ruchu ośrodków ciągłych“ może być zaliczona do kinematyki uogólnionej.

Z dziedziny nauki fizyki ukazało się w roku sprawozdawczym prac 17. Z badań doświadczalnych wymieniamy: prof. K. Zakrzewskiego „O optycznych własnościach metali, cz. II“ oraz „O zastosowaniu interferometru do pomiarów fotometrycznych“; Dr. Z. Klemensiewicz „O powstawaniu dodatnich ionów na ogrzanych metalach“; Dr. M. Kernbauma „O rozkładzie wody przez promienie słoneczne“; czł. M. Smoluchowskiego „Studia nad przewodnictwem ciał sproszkowanych“; prof. H. Merczynga „Dyspersja krótkich fal elektrycznych w cieplem powietrzu i tlenie“; prof. T. Estreichera i p. M. Staniewskiego „Oznaczenia kalorymetryczne w niskich temperaturach“; czł. K. Olszewskiego „Skraplanie wodoru z uchYLENIEM strat zimna“. Do fizyki teoretycznej należą prace następujące: czł. M. Smoluchowskiego „Teoria opalescencji w gazach w stanie krytycznym“ oraz „O przewodnictwie cieplnem gazów rozrzedzonych“; czł. M. P. Rudzkiego „Fala sprężysta w ośrodku nieizotropowym“ oraz „Fala sprężysta powierzchniowa w ośrodku poprzecznie izotropowym“; Dr. Zdz. Thulliego „Przyczyny do teorii zjawisk galvano- i termomagnetycznych“; Dr. K. Krafta trzy prace „O pewnej tożsamości w analizie wektoryalnej czterowymiarowej“; „O wyrażeniu całkowem wektorów w elektrodynamice poruszających się ciał materyalnych“; „O całkowaniu wyrażeń różniczkowych wektorów czasowo-przestrzennych“; nareszcie czł. Wł. Natansona „O zawartości energii w ciałach materyalnych“.

Do rozmaitych działów chemii należą studia następujące: czł. L. Marchlewskiego i p. J. Robla „Studia nad filoporfiryną“; „O β -filoporfirynie“ wreszcie „O α -

filoheminie i o wzorze α -filoportiryny“; czł. L. Marchlewskiego i p. Z. Leyki „O hemopyrrolu“; czł. L. Marchlewskiego i prof. C. A. Jacobsona „Zmienność składu chlorofilanu“ oraz „O dwoistości chlorofilu i o zmiennym stosunku dwóch składników“; dalej pp. K. Adwentowskiego i E. Drozdowskiego „Krzemometan w temperaturach niskich“; pp. J. Buraczewskiego, L. Krauzego i A. Krzemeckiego „O diastazie“; p. L. Krauzego „Jodopochodne strychniny, brucyny i innych alkaloidów“; pp. J. Buraczewskiego i L. Krauzego „O kwasie oksyprotsulfonowym“; p. A. Krzemeckiego „O jodowaniu i bromowaniu ciał białkowych“; pp. M. Struszyńskiego i W. Świątosławskiego „O otrzymywaniu soli dwuazonowych“; prof. St. Tołłoczki i p. K. Klinga „O chlorowaniu gazów naftowych w podwyższonej temperaturze“; prof. St. Tołłoczki „O chlorowaniu gazów naftowych pod wpływem promieni lampy rtęciowej“; prof. St. Tołłoczki i p. W. Jakóba „Analiza toryanitu ceylońskiego“; pp. J. Buraczewskiego i Z. Zbijewskiego „O czerwonych ciałach brucyny“; p. W. Świątosławskiego „Azo- i dwuazozwiązki“; p. T. Kuczyńskiego „Metody analizowania wysokoprocentowych aliaży wolframowych“; pp. J. Browińskiego i St. Dąbrowskiego „Badania nad zawartością azotu aminowego w kwasach oksyproteinowych moczu ludzkiego“. Razem z zakresu chemii prac 19.

W dziale geologii, geografii i geografii fizycznej wydrukowano: p. M. Limanowskiego „Przekroje geologiczne przez wielki fałd Czerwonych Wierchów“; p. L. Sawickiego „Przyczynki do morfologii Siedmiogrodu“; prof. E. Romera „Przyczynek do geografii i topografii Sichota-Alinu“.

Dwie prace w tegorocznych wydawnictwach Wydziału tyczą się historii nauki, mianowicie: czł. L. Birkenmajera „Flores Almagesti, rzekomo zaginiony traktat Jana Bianchini“; oraz p. Z. Mysłakowskiego „O. Walerian Magni i kontrowersja w sprawie odkrycia próżni“.

Z zakresu paleontologii wydano dwie prace: „Wiadomość o nowych formach małego tura dyluwialnego, *Bos urus minutus n. sp.*“ prof. K. Malsburga i „Badania w zakresie głowonogów z górnej kredy w Polsce, część II: Skafity“ Dra J. Nowaka.

Zoologia zastąpiona jest przez dwadzieścia dwie prac; z nich dwanaście jest treści fizyologicznej, mianowicie: czł. N. Cybulskiego „Przebieg prądów czynnościowych w układzie nerwowym centralnym“ i „Prądy elektryczne w mięśniach nieuszkodzonych i uszkodzonych, oraz ich źródło“, prof. L. Popielskiego „O zasadniczych zjawiskach w czynności wydzielniczej gruczołów trawiennych“ i „Dalsze badania nad znaczeniem niekrzepliwości krwi dla czynności gruczołów trawiennych“, Dra M. Eigera „Podstawy fizyologiczne elektrokardiografii“, p. J. Dunin-Borkowskiego „O polaryzacji nerwów“ i „Próba teorii zjawisk hemolitycznych i aglutynacyjnych“, prof. A. Becka i Dra E. Bikelesa „O wzajemnym stosunku czynnościowym mózgu i mózdzku“ i „O sensorycznej czynności środkowej części mózdzku (robaka)“, p. J. Zajęca „O widzeniu monokularnem w przekroju pionowym. Dalsze badania nad widzeniem monokularnem“, p. K. Białaszewicza „Badania stosunków osmotycznych w rozwoju żaby i kury. (Wiadomość tymczasowa)“, prof. K. Kleckiego „O wpływie emanacji radu na fagocytozę mikrobów“. Do zakresu cytologii zwierzę-

cej należą prace: „Zmiana stosunku jądra do protoplazmy w miarę wzrostu pasorzytów wśródkomórkowych“ czł. M. Siedleckiego, „O zmianach degeneracyjnych w jądrach niedojrzałych jajek“ czł. K. Kostaneckiego i „Procesy cytolityczne w jajach jeżowców“ Dra M. Konopackiego. Rozprawa Dra W. Markowskiego p. t. „O rozwoju zatok żylnych opony twardej i żył mózgu u płodów człowieka długości 15·5—49 mm“ należy do zakresu embryologii Histologią i anatomią zwierząt zajmują się prace: „Badania doświadczalne nad drogami węchowemi królika“ Dra W. Grzywo-Dąbrowskiego, „Badania nad anatomią i histologią mięczaków wręgonogich“ Dra A. Krasuckiego, „O związku pomiędzy nabłonkiem a tkanką łączną“ czł. M. Siedleckiego, „O nieznanym zakończeniu nerwowych w zatokowych włosach konia“ Dra J. Zaczka i „Badania nad układem limfatycznym larw salamandry (*Salamandra maculosa* Laur.)“ p. S. Udzieli. Praca czł. W. Kulczyńskiego p. t. „Symbola ad faunam Araneorum Javae et Sumatrae cognoscendam, II“ jest treści systematycznej i zoogeograficznej.

Do zakresu botaniki należy jednaście prac. Z nich praca czł. E. Godlewskiego p. t. „O anaerobicznym rozkładzie materij białkowych w roślinach i oddychaniu śródcząsteczkowem“ jest treści fizyologicznej, „Przyczynek do biologii i ekologii porostów epilitycznych“ Dra E. Malinowskiego — treści ekologicznej. Opisanie pewnych narzędzi w większych grupach gatunków roślin mają za przedmiot rozprawy p. t.: „Nowy typ szparek oddechowych w rodzinie *Saxifragaceae*“ Dra B. Hryniewieckiego i „O chromoplastach w organach wegetatywnych“ czł. W. Rotherta. Opracowaniem monograficznym

jednego rodzaju lub gatunku zajmują się rozprawy: „Uzupełnienia monografii porzeczek, IV. Nowe mieszańce“ czł. E. Janczewskiego, „Przyczynki do znajomości *Haplomitrium Hookeri*“ p. F. Lilienfeldówny i dwie prace czł. A. Prażmowskiego: „Historia rozwoju i morfologia azotobaktera (*Azotobacter chroococcum* Beijer.). (Wiadomość tymczasowa)“ tudzież: „Studia nad azotobakterem, część I: Morfologia i cytologia“. Do flory polskiej odnoszą się prace: czł. H. Zapałowicza „Krytyczny przegląd roślinności Galicyi, część XX—XXIII“ treści systematycznej i p. J. Wołoszyńskiej „Zmienność i spis glonów planktonowych stawów polskich“ oraz „Glony planktonowe stawów polskich“ treści przeważnie geobotanicznej. W Sprawozdaniach z posiedzeń Wydziału zamieszczona została tymczasowa wiadomość o sprowadzeniu topoli włoskiej do Polski czł. J. Rostafińskiego.

Wydział matem.-przyrodniczy przyznał w r. 1911 zapomogę na badania naukowe, w kwocie 1000 K, z funduszu im. ś. p. Stanisława Kostaneckiego, p. prof. Dr. Emilowi Godlewskiemu (młodszemu).

Komisya fizyograficzna wydała 45-ty tom „Sprawozdań“ z materyałami do fizyografii kraju i rozpoczęła druk tomu 46-go. Z Atlasu geologicznego Galicyi wyszedł zeszyt 25-ty, zawierający mapy: Turka, Ustrzyki Dolne i Bolechów, wykonane przez prof. Dra J. Grzybowskiego; do zeszytu 22-go, opracowanego przez prof. Dra W. Teisseyrego, wydrukowano mapy: Rudki-Komarno, Żydaczów-Stryj, Halicz-Kałusz; druk trzech innych map, do tego zeszytu należących: Bóbrka-Mikołajów, Rohatyn, Przemyślany, tudzież map ś. p. prof. Dra W. Uhliga: Tatry, Zakopane-Nowy Targ, Szcza-

wnica, przeznaczonych do zeszytu 24-go, jest na ukończeniu.

Z 18-tu stacyi meteorologicznych, które w r. 1911 nadsyłały swoje spostrzeżenia Sekcyi meteorologicznej Komisyi fizyograficznej, upadła z końcem kwietnia stacya w Smolniku skutkiem śmierci długoletniego obserwatora ks. Jana Markowa; przybyła natomiast od początku lipca stacya Sekcyi przyrodniczej Towarzystwa Tatrzańskiego w Zakopanem. Jak w latach poprzednich, otrzymała Sekcyja meteorologiczna zapiski fenologiczne od p. J. Hawrysiewicza w Ożydowie a od Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie wykaz gradobić w r. 1911. — P. Stan. Kalinowski wykonał, częściowo przy pomocy zasiłku udzielonego mu przez Komisję fizyograficzną, szereg pomiarów magnetycznych w 19-tu miejscowościach Królestwa Polskiego i w 9-ciu punktach Galicyi, mianowicie w Tatrach i na Podhalu.

Sekcyja geologiczna poleciła badania sześciu współpracownikom. Prof. Dr. W. Friedberg zajął się utworami miocenijskimi w okolicach Kossowa, Delatyna i Kałusza; praca ta, opóźniona przez wysoce słotną porę, zostanie ukończona w roku bieżącym. — Dr. B. Kropaczek uzyskał na obszarze objętym arkuszami Atlasu geologicznego: Tyczyn-Dynów, Brzostek-Strzyżów i Pilzno-Ciężkowice, nowe fakty dla stratygrafii trzeciorzędu i warstw bonarowieckich i wykrył tamże nieznane dotychczas warstwy, ważne dla kartografii. — Dr. W. Kuźniar badał w dalszym ciągu zjawiska krasowe w Tatrach i zebrał szereg spostrzeżeń nad przebiegiem sieci wodnej w zależności od budowy tektonicznej i morfologii terenu. Do zadawalających wyników doprowadziły szcze-

głowe badania w okolicach grot Magury, Kasprowej i w dolinie „Ku Dziurze“; gdzieindziej (w kotłach Czerwonych Wierchów) tektonika okazała się znacznie zawilszą, niż przypuszczano, i z tego powodu dalsze badania hydrograficzne trzeba odłożyć do jej wyjaśnienia. — Dr. W. Kuźniar zajął się też przy współudziale Dra E. Kiernika, p. Cz. Kuźniara, Dra L. Sitowskiego i p. A. Żmudy, zbadaniem utworów dyluwialnych w Ludwinowie, gdzie przy sposobności robót w cegielni Banku hipotecznego uzyskano cenne materiały paleontologiczne zwierzęce i odkryto warstwy z florą, od periglacyalnej począwszy aż do bogatej flory leśnej z dębem, bukiem, klonem i t. d., oraz z oznaczalnymi szczątkami owadów. Dla celów porównawczych wykonał Dr. Kuźniar szczegółowe poszukiwania w pasie między Krakowem, Bielanami i północną granicą W. Księstwa, tudzież na południe od Ludwinowa. Wyniki tych prac zostaną niebawem przygotowane do wydania. — Dr. Z. Rozen uzupełnił materiały do będącej w toku pracy nad skałami wybuchowymi formacji kredowej śląsko-morawskiej z Jasienicy, Jaworza i Bierowa na Śląsku. Wyjątkowo niski stan Soły umożliwił dokładne wyznaczenie rozmieszczenia cieszyńnitów w jej brzegach w okolicy Żywca. Nowych po części rezultatów dostarczyły studia skał ogniowych w okolicy Andrychowa, Inwałdu, Lipowej i Radziechowej koło Żywca. — Podjął też dr. Rozen studia nad złożami kruszcowymi ziemi Krakowskiej i rozpoczął je od Czernej pod Krzeszowicami; uzyskane tam dane stratygraficzne zostaną wkrótce ogłoszone w Sprawozdaniach Komisji. Dla studyów porównawczych zwiedził Dr. Rozen kopalnie rud w Tarnowickich Gó-

rach i Bytomiu na Śląsku pruskim. — P. S. Weigner stwierdził wybitną rolę zjawisk krasowych w ukształceniu pasma Krakowsko-Wieluńskiego i w rozwoju jego sieci wodnej. Główny okres krasowości przypadł tu na czasy przeddyluwialne; po przerwie wywołanej okresem lodowcowym odbywa się znowu w fazie obecnej odmłodnienie form krasowych i żywsza działalność wód podziemnych, równocześnie ze zmywaniem i usuwaniem utworów lodowcowych z powierzchni wapieni. — Prof. Dr. T. Wiśniowski czynny był w Przemyskiem; rozpoczęte tam w roku 1910 prace kartograficzne ukończy w maju b. r.

W badaniu krakowskiego zagłębia węglowego, podjętem w r. 1909-ym przy pomocy osobnej subwencji, udzielonej przez W. Wydział Krajowy, wzięli w r. 1911 udział: prof. Dr. J. Grzybowski, Dr. B. Rydzewski i p. S. Weigner. Kompletowano zbiory i przystąpiono do systematycznego ich opracowania. Stwierdzono, że górne warstwy węglowe w Libiążu należą do górnego piętra karbonu (Stephanien), nieznanego dotychczas w zagłębiu śląsko-krakowskiem, a nie do permu, jak przypuszczano dawniej. Podjęto też rewizję flory karbońskiej Jaworzna i Sierszy. Rezultaty tych prac zostaną wkrótce ogłoszone.

Z polecenia sekcji zoologicznej badał p. S. Minkiewicz, podobnie jak w latach 1909 i 1910-ym, faunę jezior tatrzańskich, a mianowicie zajął się szczegółowo Pięcioma Stawami Polskimi i Stawami Gąsienicowymi; nadto robił wycieczki do Stawu Smreczyńskiego w dolinie Kościeliskiej, Zmarzłego pod Zawratem i Czarnego pod Rysami, bawiąc zaś przez czas dłuższy przy Mor-

skiem Oku dla badania żywego materiału z Pięciu Stawów, poznał także faunę stawku przy upuszczeniu Morskiego Oka i t. zw. młaki Morskiego Oka. — Dr. E. Schechtel zajął się roztoczami, działem fauny krajowej jednym z najbardziej zaniedbanych a obfitych. Na razie ograniczył się Dr. Schechtel do rodziny wodopójek, zbierając przygodnie także stwardlenie i kleszcze; bawiąc przez czas dłuższy w Rodatyczu, starał się poznać m. i. zmiany, którym ulega fauna wodopójek w ciągu roku, poszukiwania zaś dokonane w powiecie kołomyjskim dostarczyły materiału do poznania fauny górskiej rzeki (Prutu) i porównania jej z fauną potoków, przy uwzględnieniu szybkości wody, jej głębokości i natury podłoża. Przy sposobności przeszukał też p. Schechtel cały szereg wód stojących w Kołomyjskiem. — Dr. E. Kiernik kontynuował rozpoczęte w r. 1910 poszukiwania w grocie Magury w Tatrach, a nadto w innej, mało znanej grocie w Kalatówkach. Z mnóstwa znalezionych kości zwierząt dyluwialnych zasługuje na wzmiankę między innymi olbrzymia czaszka niedźwiedzia jaskiniowego, resztki bardzo rzadko w Polsce znajdowanego lwa jaskiniowego, wilka kopalnego, nieoznaczonego gatunku kota i t. d. — P. J. Bayger podjął się zebrania krajowych gadów i płazów dla Muzeum Komisji fizyograficznej; zgromadzony dotychczas materiał zostanie do jesieni bieżącego roku uzupełniony, poczem Komisyja uzyska zbiór wszystkich ważniejszych form naszej fauny herpetologicznej.

W Sekcyi botanicznej badał Dr. H. Zapałowicz w dalszym ciągu roślinność Karpat Wschodnich i dotarł aż do siedmiogrodzkiej części Gór Kelemeńskich;

zebrane rośliny złożył w Muzeum Komisji a wiadomości o niektórych rezultatach swych poszukiwań zestawił w pracy p. t. „Ze strefy roślinności Karpackiej, VI“. Nadto dokonał Dr. H. Zapałowicz rewizji dalszej części zielnika krajowego roślin naczyniowych i wyniki jej ogłaszał w Rozprawach Wydziału matematyczno-przyrodniczego. — P. A. Żmuda zajmował się w dalszym ciągu florą krakowską i tatrzańską, zwracając uwagę zwłaszcza na gatunki interesujące pod względem geobotanicznym lub morfologicznym, przy czem znalazł znaczną, jak na okolice do najlepiej w kraju zbadanych należącą, ilość nowych dla wymienionych obszarów gatunków, odmian i mieszańców. Oprócz roślin naczyniowych zbierał też p. Żmuda mchy, grzyby pasorzytne i śluzowce; w oznaczonej dotychczas części tych materiałów są gatunki nowe dla flory całej Polski. — P. J. Waśniewski zbierał grzyby i rośliny kwiatowe w powiecie hrubieszowskim i w pow. bialskim w Królestwie Polskiem. — Rośliny naczyniowe, zebrane na Żmujdzi w ostatnich sześciu latach i ofiarowane Komisji przez Prof. Dra E. Janczewskiego, opracował p. A. Żmuda i wykaz ich zestawiał dla Sprawozdań Komisji. Dr. B. Namysłowski skontrolował i uzupełnił oznaczenia grzybów pasorzytnych krajowych z działów *Uredineae*; rezultaty tej pracy zamieszczone zostały w Sprawozdaniach Komisji p. t. „Prodromus Uredinearum Galiciae et Bucovinae“. Dr. K. Rouppert, wywiązując się z zadania podjętego w r. 1909, złożył Komisji resztę zebranych grzybów i pracę p. t. „Grzyby zebrane w Tatrach, Beskidzie Zachodnim, i na Pogórzu“.

Jak wspomniano w zeszłorocznem sprawozdaniu,

Sekcya botaniczna Komisji fizyograficznej podjęła starania o uzyskanie podręcznika do Flory Polskiej, i to w skromniejszym zakresie, niż pierwotnie zamierzano. W pracy nad tem dziełem wzięli w r. 1911 udział: Prof. Dr. M. Raciborski, Dr. W. Szafer, p. A. Żmuda i p. F. Lilienfeldówna. Do opracowanych dawniej działów flory przybyło w tym roku nowych rodzin dwanaście.

Do wydania w swych Sprawozdaniach otrzymała Komisya następujące materiały do fizyografii kraju, zebrane bez pomocy z jej strony: Dra J. Rychlickiego „Sprawozdanie z badań geologicznych wzdłuż kolei Lwów—Stojanów“, Dra S. Klemensiewicza „O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny krajowej, przyczynek VII“, Dra W. Polińskiego „Mięczaki okolic Nałęczowa w Królestwie Polskiem“. p. F. Schillego „Materiały do fauny owadów krajowych, II“, p. J. Dzieńdzielewicz „Nowe gatunki owadów chrzączkowatych zebrane we Wschodnich Karpatach w ciągu lata 1911 r.“, p. A. Wodziezki „Materiały do mykologii Galicyi, I“, p. A. Wróblewskiego „Zapiski grzyboznawcze z okolic Zaleszczyk“, p. A. Żmudy „*Androsace septentrionalis* n. var. *sessiliflora*“, p. A. Kastory „Materiały do mykologii Białej Rusi“, wreszcie wspomniane wyżej prace pp. Dra B. Namysłowskiego i A. Żmudy.

Do Muzeum Komisji przybyły, oprócz zbiorów złożonych przez pp. Prof. Dra W. Friedberga, Dra K. Roupperta, Prof. Smreczyńskiego i Dra H. Zapalowicza: 1) zbiory lub okazy zwierząt, roślin, skamielin lub skał, podarowane przez Zarząd Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie, Zarząd Banku hipotecznego, pp. J. Baygera we Lwowie, Dra F. Chłapowskiego w Poznaniu, Prof.

L. Dziame, Dziewulskiego w Krościenku n. D., J. Dzieździejewicza we Lwowie, Hałacińskiego we Lwowie, Prof. Dra E. Janczewskiego, J. Kołodziejczyka, Prof. J. Króla, Dra W. Kuźniara, F. Marfiaka w Jordanowie, Dra B. Namysłowskiego, J. Popka, Dra A. Prażmowskiego, Dra K. Roupperta we Lwowie, Dra Z. Rozena, Dra L. Sitowskiego, Prof. S. Smreczyńskiego, S. Stobieckiego, E. Wieczorkiewicza, Br. Winnickiego w Busku, A. Wodniczke, A. Wróblewskiego w Zaleszczykach, A. Żmudę, 2) książki i broszury podarowane przez Rząd Krajowy Bośni i Hercegowiny, c. k. Biuro hygrograficzne w Wiedniu, c. k. Centralny Zakład dla meteorologii i geodynamiki w Wiedniu, k. Państwowy Zakład dla meteorologii i magnetyzmu ziemskiego w Budapeszcie, Śląskie Towarzystwo dla kultury krajowej, pp. A. Calliera w Carolath, Prof. Dra W. Friedberga we Lwowie, G. Henriksena w Bergen, Dra B. Hryniewieckiego w Dorpacie, Prof. A. Sokołowskiego we Lwowie, T. Wolskiego i Dra Zapałowicza we Lwowie, 3) zbiory roślin, skał i książki zakupione.

Celem rewizyi lub opracowania wydano z Muzeum p. A. Callierowi w Carolath krajowe okazy olch (*Alnus*), p. H. Neumayerowi w Wiedniu rodzaj *Heliosperma*, p. W. Goetlowi w Wiedniu materiały paleontologiczne retyckie z Tatr, Drowi B. Rydzewskiemu materiały paleontologiczne z produktywnego karbonu krakowskiego. — Konserwowaniem i porządkowaniem zbiorów Komisji fizyograficznej zajmowali się Prof. Dr. W. Kulczyński, p. W. Zygmuntowska, pp. A. Mazurek, W. Tyrankiewicz, stypendyści Akademii Um. pp. Popek i S. Weigner, wreszcie p. A. Żmuda, przez część roku jako stypendysta a następnie jako wolontaryusz.

Komisya antropologiczna. W dziale czysto antropologicznym przedstawił prof. Julian Talko-Hryncewicz swoją pracę p. t. „Przyczynki do antropologii Królestwa polskiego“.

W dziale archeologicznym nadesłał Dr. Eugeniusz Kiernik pracę p. t. „O dwu kościach gładzonych, domniemanych łyżwach, znalezionych w najbliższej okolicy Krakowa“.

Pan Wandalin Szukiewicz z Litwy nadesłał „Opis swoich badań i poszukiwań archeologicznych dokonanych w Puciłkowiczach i najbliższej okolicy w powiecie Borysowskim gub. Mińskiej“.

Prof. Demetrykiewicz wspólnie z p. Wandalinem Szukiewiczem przedstawili opis okazałego skarbu brzozywego, odkrytego w Kalinówce Kościelnej w pow. Białostockim gub. Grodzieńskiej.

P. Ludwik Krzywicki z Warszawy przedstawił wyniki swoich badań i poszukiwań archeologicznych, dokonanych na grodziskach na Litwie.

P. Maryan Wawrzeński z Warszawy nadesłał drugą seryę luźnych „Materiałów do mapy archeologicznej Polski“.

Dr. Bolesław Miklaszewski z Warszawy nadesłał „Sprawozdanie z analizy chemicznej brzozyw przedhistorycznych, znajdujących się w dziale wykopalisk Muzeum przemysłu i rolnictwa w Warszawie“.

Dr. Wiktor Kuźniar robił z polecenia Komisji poszukiwania w jaskiniach obok Zawiercia w pow. Będzińskim gub. Piotrkowskiej.

Prof. Demetrykiewicz robił poszukiwania archeologiczne na cmentarzysku ciałopalnem z epoki brzozywej w Mydlnikach koło Krakowa.

Dr. Demetrykiewicz korzystając z restauracyi fundamentów nowożytnego pomnika, stojącego na kopcu Wandy, robił studia we wnętrzu tego przedhistorycznego nasypu, które pomnożyły dowody, że ten zabytek nie miał przeznaczenia grobowego, lecz stanowił t. zw. „Hausberg“ służący do celów obrzędowych, sądowych lub obronnych.

Prof. Demetrykiewicz wspólnie z p. M. Wawrzeńskim robili studia na okazałym grodzisku otoczonem wałami wypalonymi z gliny we wsi Zawadzie obok Melsztyna nad Dunajcem oraz na bardzo silnie obronnem grodzisku z kamiennymi a częściowo wypalonymi wałami we wsi Poznachowicach koło Szczyrzyca w pow. Wielickim i zdjęli ich plan.

Ciż sami badacze zrobili również wycieczkę do grodziska w Zgłobicach koło Tarnowa i zdjęli plan jego wałów ziemnych na wpół już przez Dunajec oberwanych.

Wycieczki tychże archeologów podjęte do Zbylowskiej Góry koło Tarnowa i do Jaślan w pow. Mieleskim nie zdołały dostarczyć materiału wykopaliskowego do rozjaśnienia pytania, czy zabytki tamtejsze (ślady grodziska i kopiec) mogą sięgać czasów przedhistorycznych.

Do Muzeum archeologicznego przybyły oprócz zabytków przywiezionych z wycieczek Dra Demetrykiewicza, Dra Kuźniara i p. L. Krzywickiego także wykopaliska archeologiczne i antropologiczne ś. p. Dra Franciszka Wereńki, zebrane w kurhanach i osadach przedhistorycznych w okolicy wsi Pucilkowicz na Litwie a ofiarowane Akademii przez jego rodzinę oraz wyko-

paliska p. Wandalina Szukiewicza z jego ostatnich badań, dokonanych w tamtejszych stronach, t. j. z cmentarzyska w Puciłkowiczach, z kurhanów we wsi Osieciszczu i we wsi Tartaki nad jeziorem Zaozerskiem nadto z grodzisk w Murokach i Osieciszczu.

P. Wacław Werenko obywatel z Puciłkowicz darował okazały naszyjnik srebrny, znaleziony we wsi Ofiarowszczyzna w powiecie Boryrowskim gubernii Mińskiej.

P. Wandalin Szukiewicz ofiarował do Muzeum archeologicznego zabytki z cmentarzyska szkieletowego w Sałapiaciszkach w powiecie Lidzkim, gubernii Wileńskiej oraz znaczną ilość (970 okazów) pięknych narzędzi kamiennych z osad przedhistorycznych we wsi Kaszety, Koniawa, Poddębie, Rudnica i z nad jeziora Dubia w powiecie Lidzkim i Trockim gubernii Wileńskiej.

Za pośrednictwem p. Wandalina Szukiewicza zakupiono dla Muzeum większą połowę wspaniałego i naukowo nader cennego skarbu celtów bronzowych (28 sztuk, każdy odmiennego kształtu lub odmiennego ornamentu), w Kalinówce Kościelnej na Litwie.

P. Bronisław Staniszewski ofiarował rzymską amforę, znalezioną we wsi Kujdanów w pow. Buczackim.

Dr. Eugeniusz Kiernik darował dwie łyżwy kościane oraz naczynie gliniane, znalezione przy robotach ziemnych około nowego koryta Rudawy pod Krakowem.

Prof. Franciszek Bujak ofiarował a) czerpak gliniany, znaleziony przy sypaniu wału we wsi Nieciecza nad Dunajcem koło Otfinowa w powiecie Dąbrowskim.

b) siekieroklin krzemienny znaleziony w Borzęcinie w powiecie Brzeskim (otrzymany od p. Rogozińskiego) oraz c) wykopaliska z wałów grodziskowych w Maszkie-
nicach w powiecie Brzeskim i w Demblinie w powiecie
Dąbrowskim.

Inżynier Stanisław Tychoniewicz z Niska darował popielnice odkryte przypadkowo przy wyrębie lasu we wsi Malce obok Niska.

Inżynier Jan Zarzycki z Krakowa ofiarował figurkę szachową z kości słoniowej z XIII wieku, znalezioną na ulicy Koletek w Krakowie.

Nadto przybyło dziewięć pak wykopalisk przeważnie narzędzi kamiennych z różnych okolic Polski ze zbiorów ś. p. Z. Glogera w Jeżewie.

Cenne i obfite zbiory czysto antropologiczne, t. j. czaszki i inne kości ludzkie, nagromadzone przez długi szereg lat w Muzeum archeologicznem z wykopalisk prowadzonych przez archeologów i antropologów, zostały zupełnie na nowo uporządkowane i skatalogowane (548 numerów) a następnie oddane w depozyt za przyzwoleniem Zarządu Akademii Umiejętności (uchwała z dnia 14 stycznia 1912 r.) do nowo założonego Zakładu antropologicznego przy Wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiell.

W dziale etnograficznym p. Bronisław Piłsudski przedstawił studia swoje kilkunastuletnie nad Ainosami, żyjącymi w krajach północno-wschodniej Azji. Prelegent określił miejsce zamieszkania Ainosów, ich liczbę, ich mieszkania, sprzęty, strój, pożywienie, ich podania, legendy, wiarę i zwyczaje, wreszcie przy pomocy fonografu reprodukował ich śpiew i mowę.

P. Leon Wasilewski referował w sprawie zbadania polskiego obszaru etnograficznego. Wskazał na lukę dotkliwą, istniejącą w naszej literaturze etnograficznej, która nie posiada nie tylko atlasu, dającego możność szczegółowego zaznajomienia się ze stosunkami narodowościowymi, panującymi w każdej z prowincyi Polski, ale nawet mapy czyniącej zadość potrzebom szerokich kół publiczności. Wymieniwszy wszystkie dotychczasowe usiłowania zwrócenia uwagi badaczy polskich na tę zaniedbaną dziedzinę, scharakteryzował prace cudzoziemskie, dotyczące polskiego obszaru etnograficznego i wykazał ich tendencyjność. Dalej omówił polskie prace, dotyczące naszego obszaru etnograficznego, jakie się ukazały w ciągu ostatnich lat kilku, przyczem wskazał na te kresy i całe obszary kraju, jakie zostały w nich pominięte. Dłużej zatrzymał się referent nad stosunkami na kresach północno-wschodnich i na Litwie, podkreślając wagę ich dokładnego zbadania. W końcu przedłożył p. Wasilewski szkic kwestyjonariusza, który mógłby ułatwić zbieranie na miejscu potrzebnych wiadomości o stosunkach narodowościowych.

Komisya otrzymała następujące rękopisy:

1. Moszyński Kazimierz: „Obrzędy, wiara i powieści ludu z okolic Brzeżan“;
2. Kantor Józef: „Zwyczaj święt Bożego Narodzenia i Wielkiej nocy w okolicy Jarosławia“;
3. Stokłosa Józef: „Tkactwo w Jurgowie i Gruszowcu“.

Nadto p. Jan Biela uporządkował i przygotował do druku Oskara Kolberga „Materiały etnograficzne z Podkarpacia“.

W roku sprawozdawczym wydrukowane zostały dwie prace: p. Szembekowej „Przyczynki do etnografii Wielkopolski“ i p. M. Wawrzenieckiego: „Piesek, zakończenie żelazne dyszlów u wozów w okolicy Krakowa“. Druk trzeciego zeszytu „Ubiorów ludu polskiego“ jest na ukończeniu.

Komisya bibliografii nauk matem.-przyrodniczych pracowała w roku sprawozdawczym normalnie, klasyfikując zebrany przez sekretarza materiał naukowy.

„Katalog Literatury naukowej Polskiej“ ukazywał się systematycznie w dalszym ciągu. Wydano zeszyt za drugie półrocze 1910 roku; oraz za I półrocze 1911 roku. Zeszyt za drugie półrocze 1911 r. znajduje się w przygotowaniu.

Zestawienie za rok 1910 wykazuje 586 prac przez 369 autorów. Liczba prac jest pomimo surowszego cenzusu zaliczania, o 100 prac, a liczba osób o 60 większa od liczb roku ubiegłego. Świadczy to pomyślnie o rozwoju naszej pracy naukowej.

Komisya historii nauk matematyczno-przyrodniczych. W ubiegłym roku administracyjnym Komisya odbyła dwa posiedzenia, na których były przedstawione i dyskutowane następujące komunikaty naukowe. Czł. S. Dickstein podał: a) Obszerniejszą wiadomość o źródłach do monografii o Adamie Adamantym Kochańskim († 1700) i o korespondencyi naukowej jego z Leibnitzem, Ricciolim, Volckamerem, Heweliuszem, Niewieskim i t. d., w małej tylko części wydanej; b) Szczegółowe informacje o niewydanej dotychczas Korespondencyi naukowej Heweliusza z wszy-

stkimi niemal współczesnymi mu uczonymi europejskim (Leibnitz, Huyghens, Halley, Wallis, Bouillau, Flamsteed, i t. d.) i zwrócił uwagę na wielką doniosłość naukową wydania tych listów. Znajdują się one obecnie, prawie wyłącznie, w Paryżu, a liczba ich dosięga blisko trzech tysięcy. Czł. J. Rostafiński dostarczył dwóch komunikatów naukowych, a mianowicie: a) „O wprowadzeniu topoli włoskiej do Polski“, tudzież: b) „Ćwikła i buraki w Polsce“. Referent wykazuje, że „burak mięsisty“ dostał się do Polski dopiero w pierwszej połowie XVII-go wieku. X. K. Czaykowski przedstawił następujące trzy komunikaty: a) „Chronologiczne uwagi i spostrzeżenia odnoszące się do Kalendarza kapitulnego krakowskiego z r. 1254“, wydanego (w Monum. Pol. hist. II) przez Augusta Bielowskiego; tenże wspólnie z p. Aleksandrem Birkenmajerem podał b) „Wiadomość o rękopisie B. 280 in Quarto biblioteki XX. Augustyanów krakowskich“, pochodzącym z pierwszej połowy XV-go wieku, a zawierającym — oprócz licznych głos polskich — traktacik astronomiczny, prawdopodobnie w Krakowie powstały, nie bez związku z zamierzoną już wówczas poprawą kalendarza juliańskiego. A wreszcie c) komunikat p. t. „Z historii chronologii“, odnoszący się do niedomagania chronologii w epokach odleglejszej starożytności i do środków w tej mierze zaradczych. Referent zaznaczył przy tej sposobności wartość poszukiwań chronologicznych i kalendarjograficznych śp. prof. Franciszka Karlińskiego. Prof. Dr. A. Wrzosek przedstawił komunikat p. t. „Wiadomość historyczna o muzeum anatomiczno-patologicznem, założonem w Krakowie przez prof. Ludwika Bierkowskiego († 1860)“. Jest to fragment

z obszerniejszej monografii referenta o profesorze Bierkowskim. Wiadomość tę objaśnił referent demonstracją kilku okazów, pozostałych dotychczas z owego Muzeum. Dr. Jan Lachs przedstawił rezultaty swej pracy p. t. „Krakowskie księgozbiory lekarskie z XVI-go stulecia“, opartej na archiwalnym materyale z Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa. Czł. Ludwik Birkenmajer zdał sprawę z postępu pracy nad przygotowaniem do druku traktatu Marcina Biema z Olkusza († 1540) p. t. „Nova Calendarii Romani Reformatio“, powstałego w r. 1516, a dochowanego w jednym z rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej. Kopia kolacyonowana została już wygotowana, ze względu wszakże, iż w jednej z bibliotek zagranicznych (Mediceo-Laurentiana w Florencyi) znalazł się drugi współczesny odpis tego traktatu, przeto z definitywnem ustaleniem tekstu należało wyczekać aż do przysłania owego rękopisu z Florencyi do Krakowa, co też w ciągu minionej zimy nastąpiło. — Nadto przedstawił tenże następujące trzy komunikaty: a) „Uwagi o pracy prof. Pierre Duhem p. t. »Un précurseur français de Copernic: Nicole Oresme (1377)«, ogłoszonej w *Révue générale des Sciences* (1909) i sprostowanie wypowiedzianych tam twierdzeń; b) „Flores Almagesti“, traktat matematyczny i astronomiczny uczonego ferrarskiego Jana Bianchini’ego († około 1466), uważany za zaginiony, a dochowany, jako odpis współczesny, w jednym z rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej; c) „O meteorologicznych zapiskach kilku profesorów Uniwersytetu Jagiell. z końca XV-go i z pierwszej połowy XVI-go stulecia“, dochowanych dotychczas w bardzo znacznej mnogości wśród starych drukowanych Almanachów i Efemeryd

astronomicznych, a rzucających wiele światła na ówczesne stosunki klimatyczne Krakowa. Referent demonstrował jeden z tego rodzaju paleotypów, przepełnionych meteorologicznymi zapiskami z lat 1534 i nast., a prowadzonymi przez prof. Michała z Wiślicy († 1576) bardzo systematycznie.

Komisya uchwaliła przystąpić do wydania w stosowny sposób wszystkich dających się zebrać takich zapisek i utworzenia z nich zbioru (jedyne go w swoim rodzaju) p. t.: „Corpus inscriptionum meteorologicarum Cracoviensium saec. XV et XVI“.

P. Zygmunt Mysłakowski na jednym z posiedzeń streścił pokrótce rezultaty swej pracy z dziedziny historii fizyki w Polsce p. t. „O. Waleryan Magni i kontrowersya w sprawie odkrycia próżni (1638—1648)“. Praca ta następnie ogłoszona została w Rozprawach Wydziału matemat.-przyrodn. Akademii, tom 11 A.

Komisya uchwaliła nadto dwa wnioski, jeden postawiony przez prof. Wrzoska o zbieraniu wszelakich wiadomości rozpierzchłych o rękopisach, często prywatną własnością będących, zawierających rzeczy przyrodnicze z wieków ubiegłych, a drugi prof. Natansona, ażeby dążyć do utworzenia Muzeum historycznego, złożonego z istniejących jeszcze dotychczas, ale w rozproszeniu będących, dawnych zabytków naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Biblioteka Akademii. Inwentarz biblioteczny liczy dzieł 42838 (oprócz zbiorów Walewskiego i Lubomirskiego).

Zbiór map i atlasów, obecnie uporządkowany, liczy 760 numerów.

W roku ubiegłym otrzymała biblioteka 270 darów w 469 tomach. Znaczniejsze dary pochodzą: od p. Leona Wasilewskiego (dzieł z wydawnictwa „Książka“ 74 w 76 tomach, od prof. dra. St. Rostworowskiego (tomów 23), od dr. B. Prusika (20 tomów), od p. Hr. Wandy Zamoyskiej (15 tomów), od p. Stefana Dembego (5 dzieł w 9 tomach i rękopis).

Z czytelní, otwartej codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) od godz. 10—2 i 6—8, korzystało oprócz członków Akademii i współpracowników Komisji 256 osób 4531 razy; dzieł czytano 1400, rękopisów 363, sprowadzonych 101. Na zewnątrz wypożyczono 543 dzieł w 877 tomach.

Zbiór rękopisów liczy obecnie 1810 numerów i 4 depozyty (Nrów 24).

Zapowiedziany w przeszłorocznem sprawozdaniu „Dodatek“ do katalogu rękopisów wyszedł już z druku i obejmuje rękopisy od Nr. 1589—1810 oraz dyplomy 1—330.

Sprawozdanie Stacji Naukowej Polskiej w Paryżu za rok 1911. W roku ubiegłym działalność Stacji rozwijała się normalnie: ilość czytelników, jak widać z podanej niżej tablicy, podniosła się z 5356 (w roku 1910-ym) do 6091 (w r. 1911-ym), czyli przeszło o 13%. Szczegółowy ruch czytelników przedstawia się w sposób następujący (w nawiasach podano odpowiednie liczby z roku poprzedniego, 1910-go):

Miesiące	Dni otwarcia	Osób czytających
Styczeń	26 (24)	766 (688)
Luty	22 (22)	734 (583)
Marzec	25 (19)	708 (443)
Kwiecień . . .	16 (24)	433 (539)
Maj	25 (22)	597 (508)
Czerwiec . . .	25 (26)	550 (480)
Lipiec	11 (11)	175 (174)
Sierpień . . .	Biblioteka zamknięta	
Wrzesień . . .	14 (14)	299 (212)
Październik . .	26 (26)	646 (601)
Listopad . . .	24 (24)	677 (583)
Grudzień . . .	20 (20)	506 (545)
Razem	234 (232)	6091 (5356)

Przedewszystkiem zaś podniosła się liczba pracujących naukowo. Na Uniwersytecie tutejszym przedstawiono i przyjęto cały szereg prac dyplomowych z tematów polskich, przygotowanych dzięki bogatym zbiorom naszej Biblioteki. Gdy zaś te nie wystarczały, Stacja sprowadzała druki i rękopisy z kraju, dzięki uprzejmości Biblioteki Jagiellońskiej i Zakładu im. Ossolińskich. Nawzajem i z naszych zbiorów korzystały instytucje krajowe. Coraz częściej zjawiają się w Bibliotece Francuzi i inni cudzoziemcy, szukając wiadomości o rzeczach polskich. Coraz silniej sprawdzają się przewidywania, wyrażone w roku ubiegłym o potrzebie ponownego w niedalekiej przyszłości rozszerzenia lokalu Stacji, urządzenia oddzielnej pracowni naukowej, zwiększenia personelu bibliotecznego, zastosowania, jednym słowem Biblioteki do potrzeb rosnącego wciąż zastępu osób, dla studyów naukowych do Paryża przybywających.

Za przykładem lat poprzednich, korzystając z pobytu w Paryżu młodych uczonych naszych, Stacya urządziła nową seryę odczytów w r. 1911: d. 12 stycznia Dr. Olgierd Górka mówił o „Sprawie św. Stanisława“; d. 26 stycznia Dr. Bohdan Winiarski wygłosił odczyt: „Lotnictwo wobec prawa międzynarodowego“; d. 9-go lutego Dr. Marceli Szarota: „Sprawa polska w roku 1846-ym“; d. 23-go lutego p. Zygmunt L. Zaleski: „Twórczość dramatyczna Faleńskiego“; d. 9-go marca Dr. Mirosław Kernbaum: „Materya, energia i eter wobec zasady względności“; d. 22-go marca Dr. Franciszek Bujak: „Karol Potkański jako człowiek i jako historyk“; d. 30 marca Dr. Feliks Rogoziński: „O zjawiskach życia i śmierci“; d. 18 maja Dr. Michał Sokolnicki: „Misya Polska w Paryżu w r. 1831-ym“; d. 1 czerwca Dr. Jan Rutkowski: „Włóscianie dawnej Polski wobec włóscian francuskich“. Po wakacyach, w miesiącu grudniu, rozpoczęto nową seryę: d. 7 grudnia Dr. Stefan Bryła wygłosił odczyt: „Sztuka inżynierska XIX wieku i jej stosunek do architektury“; d. 21 grudnia Dr. Roman Rybarski: „Szkola prawa natury a powstanie systemu ekonomicznego“; d. 4 stycznia 1912 r. Dr. Bolesław Orłowski: „Wiedza o bajce (z zagadnień porównawczej historyi motywów literackich)“; d. 25 stycznia Dr. Witold Broniewski: „Subiektywizm w naukach ścisłych“; d. 15 lutego Dr. Maryan Kukiel: „Francya, Turcya i Polska w latach 1795—1797“ i d. 7 marca Dr. Mieczysław Smolarski: „Romantyzm polski i drogi poezyi przyszłości“.

Doroczne posiedzenie publiczne Stacyi odbyło się, jak zawsze, w d. 3 maja 1911 w Czytelnii bibliotecznej,

wobec licznie zebranej publiczności. Przewodniczył książę Adam Czartoryski, przez Komitetu miejscowego. P. Władysław Mickiewicz odczytał sprawozdanie z działalności instytucji za rok poprzedni (zob. Rocznik Akademii za rok 1910/11, str. 116—122), poczem Dr. Józef Kallenbach, profesor Uniwersytetu we Lwowie, przybyły umyślnie do Paryża, wygłosił odczyt: „Znaczenie Lelewela. W pięćdziesiąt lat po jego śmierci“.

Dnia 21 maja odbyło się w Montmorency doroczne nabożeństwo żałobne za Niemcewicza, Kniaźewicza i innych Polaków, zmarłych na wychodźstwie, urządzone staraniem Stacyi. Kazanie w języku francuskim wygłosił ks. Maillard. Zarządy kolei, na skutek starań Stacyi, zniżyły cenę biletów do połowy. Osób blisko trzysta wzięło udział w tej pielgrzymce do grobów polskich.

W czerwcu Rada miasta Paryża, w odpowiedzi na podanie w roku poprzednim przez Zarząd Stacyi wniesione, przyznała Bibliotece Polskiej w Paryżu subwencję jednorazową w kwocie 250 fr. Zapomoga ta, bezwątpienia bardzo skromna, ważna przecież ze względu na to, że po raz pierwszy od założenia Biblioteki Zarząd Paryża zainteresował się istnieniem instytucji polskiej w stolicy Francji, a w połączeniu z przyznaną w roku poprzednim redukcją podatków miejskich, przez Bibliotekę opłacanych, świadczy o pomyślnym dla spraw naukowych polskich zwrocie w opinii francuskiej. Jest też nadzieja, że subwencja ta zostanie nadal utrzymana i może nawet będzie podniesiona.

W miesiącu wrześniu Zarząd Stacyi przedstawił jak zwykle, dwu kandydatów do stypendyum im. Fau-

cher na Wydziale medycznym Uniwersytetu Paryskiego: p. Bronisława Winawera i p. Jadwigę Trzaskowską, oboje ze skutkiem pomyślnym. Z nich pierwszy ukończył swe studia z odznaczeniem.

Trzydziestu sześciu osobom ułatwiono w ciągu roku wstęp do Biblioteki Narodowej i innych zamkniętych zakładów paryskich. Listów w sprawach Stacyi i Biblioteki wysłano w ciągu roku 220.

W miesiącu października dotknął instytucję naszą cios bolesny i dotkliwy: d. 28 rozstał się ze światem po krótkiej chorobie, powszechnie żalowany książę Witold Kazimierz Czartoryski, członek Komitetu miejscowego i dobrodziej Biblioteki. Zarząd Stacyi złożył wieńiec na trumnie zmarłego i wziął *in corpore* udział w uroczystościach żałobnych, które miały miejsce w Paryżu.

Poprzednio, 30 sierpnia 1911 r., Biblioteka straciła jednego ze swych urzędników, ś. p. Antoniego Hertla, wychodząc z r. 1863, który przez długie lata był dozorcą Czytelni bibliotecznej i cieszył się ogólną życzliwością i poważaniem.

Inwentarz biblioteczny powiększył się w roku sprawozdawczym o 284 pozycye, przeważnie z daru od różnych instytucyi i osób prywatnych. Poza Akademiami w Krakowie, Belgradzie i Bukareszcie, które nadsyłają do Paryża wszystkie swoje wydawnictwa, znaczniejszą ilość dzieł ofiarowały „Książka“ w Krakowie, księgarnie Gebethnera i Wolfa i S. Lewentala w Warszawie; nadto kilka innych firm zrobiło obietnicę przysyłania swych nakładów. W księdze darów zapisani zostali jako ofiarodawcy następujące Instytucye, Towarzystwa i oso-

by prywatne: Akademia Umiejętności w Krakowie, Akademia Królewska w Belgradzie, Bank przemysłowy w Poznaniu, Biblioteka Królewska w Budapeszcie, Encyklopedia Wychowawcza, Kasa im. Mianowskiego w Warszawie, Matica Srpska w Nowym Sadzie, Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, Muzeum Narodowe Polskie w Rapperswilu, Polskie Towarzystwo Emigracyjne w Krakowie, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze w Warszawie, Smithsonian Institution w Washingtonie, Stowarzyszenie kupców polskich w Warszawie, Spółka polska w Paryżu, Towarzystwo Lekarskie Warszawskie, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Towarzystwo Polskie Literacko-Artystyczne w Paryżu, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Towarzystwo „Sztuka Stosowana“ w Krakowie, Wydawnictwo „Życie“ w Krakowie, Wydział Krajowy we Lwowie, Zakład Ossolińskich we Lwowie i wreszcie panie i panowie: K. Anheli, K. Balmont, T. Baranowski, Z. Bartkiewicz, L. Belmont, H. Boguski, K. Bołsunowski, W. Bugiel, P. Cazin, H. hr. de Charencey, B. Chlebowski, J. Białynia Chołodecki, I. Chrzanowski, A. Cim., B. Łada Cybulski, S. Dickstein, S. Dobrzycki, L. Fournier, J. Gabrys, F. Garnier, W. Gąsiorowski, W. Gasztowtt, J. Gebethner i Wolff, A. Gołowiński, M. Grabowska, M. Handelsman, J. Hempel, J. Kleiner, W. Konopczyński, G. Korbut, B. Koskowski, A. Kraushar, S. Krzemiński, M. Kukiel, J. Kurnatowski, A. Lange, H. Lewentalowa, A. Lipińska, J. Lorentowicz, J. Malewski, S. Markus, L. Meyet, W. Mickiewicz, E. Milewski, H. Korwin-Milewski, Z. Mosiewicz, S. Neyman, A. Niemojewski, V. Nicaise, W. Okęcki, B. Olszewicz, W. Olsze-

wiecz, B. Orłowski, P. Popoff, S. Posner, A. Skalkowski, M. Sokolnicki, J. Strożecki, J. Unslicht, M. Vincent, J. Waroczewski, F. West, B. Winawer, S. Windakiewicz, K. Woźnicki, K. Zaleski, J. hr. Zamoyski, I. Zielińska.

Oprócz tego Biblioteka otrzymywała darmo, lub tylko za zwrotem kosztów przesyłki, 72 następujących czasopism: Biblioteka Dzieł Chrześcijańskich, Biblioteka Warszawska, Biesiada Literacka, Bluszcz, Bulletin Dzieła Chrześcijańskiego, Bulletin International de l'Académie de Cracovie, Bulletin Polonais, Le Courrier Européen, Czas, Dzień, Dziennik Kijowski, Dziennik Petersburski, Dziennik Poznański, Dziennik Związkowy w Chicago, Ekonomista, Fotograf Warszawski, Gazeta Kujawska, Gazeta Lwowska, Gazeta Polska w Chicago, Gazeta Warszawska, Goniec Poranny i Wieczorny, Krytyka, Książka, Kultura Polska, Kurjer Warszawski, Kurjer Wileński (Litewski), Kwartalnik Etnograficzny „Lud“, Letopis Matice Serpske, Miesięcznik literacki i artystyczny, Mucha, Museion, Muzeum, Myśl katolicka, Naprzód, Nowa Gazeta, Nowości Ilustrowane, Odrodzenie, Pamiętnik litewski, Pobudka, Polski Przegląd Emigracyjny, Poradnik językowy, Prawda, Przebudzenie, Przedświt, Przegląd filozoficzny, Przegląd historyczny, Przegląd lekarski, Przegląd Narodowy, Przegląd Polski, Przewodnik bibliograficzny, Przewodnik Naukowy i Literacki, Robotnik, Ruch filozoficzny, Rzeczpospolita, Sfinks, Slovansky Prehled, Słowo, Słowo i Czyn, Słowo Polskie, Sprawozdania Akademii w Krakowie, Świat, Świat Słowiański, Sztuka Bronzownicza i Złotnicza, Tygodnik Ilustrowany, Tygodnik Wileński, Wiadomości Matematyczne, Wiadomości numizmatyczne, Wiadomości Salezyjańskie, Wolne Słowo, Zgoda, Ziarno.

Dary jednorazowe w gotówce oprócz subwencji Wysokiego Wydziału krajowego i Rady miasta Paryża i składek dorocznych stałych książąt Adama i Witolda Czartoryskich i p. Tadeusza Chojeckiego, złożyli p. Marya Stecka i p. Ludwik Paciorkowski. W początku roku sprawozdawczego Dr. Wacław Olszewicz służył pomocą przez kilka tygodni bezinteresownie w robotach bibliotecznych.

Dary przeznaczone specjalnie dla Muzeum Mickiewiczowskiego złożyli pp. J. R. Barabasz, J. Lorentowicz i B. Skirmunt.

Zarząd Stacyi poczuwa się do miłego dlań obowiązku złożenia na tem miejscu gorącego podziękowania wyżej wymienionym Instytucyom i Osobom za ich pamięć o zbiorach Stacyi Paryskiej.

Muzeum Mickiewiczowskie w zasadzie raz tylko na tydzień, w czwartek, jest otwarte; zazwyczaj jednak i w inne dni bywa zwiedzane; zwiedziło je w ciągu roku osób 303.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA.

Bibliografia wydawnictw Akademii Umiejętności

od 1 maja 1911 do 30 kwietnia 1912 *).

I. Wydział filologiczny.

- Biblioteka pisarzy polskich.** Nr. 60. Postny obiad abo Zabaweczka wymyślona przez P. H. P. W. — wydał Józef Rostafiński. Kraków 1911, 8-o, str. 57. K —'60
- Nr. 61. — Adryana z Wieszczye Wieszczyckiego Sielanki albo Pieśni (R. 1634) — wydał Stanisław Rachwał. Kraków 1911, 8-o, str. 24. K —'30
- Nr. 62. — Kalendarz wieczny — wydał Jan Łoś. Kraków 1911, 8-o, str. 60, z podobiznami karty tytułowej oraz 13-ma drzeworytami K —'90
- Bieńkowski Piotr.** Wiadomość o najnowszych wykopaliskach egipskich, jako sprawozdanie z rezultatów wyprawy naukowej do Egiptu, podjętej w zimie 1910/1911 (Spr. 1911, Nr. 7).

*) Skrócenia: A.Kp. = Archiwum Komisji prawniczej; — B. III. 1911, A. lub B. = Bulletin international de l'Académie des Sciences. Classe des sciences mathématiques et naturelles. Série A: Sciences mathématiques; Série B: Sciences naturelles. — Rk. = Rocznik. — R. I. = Rozprawy Wydziału filologicznego. — R. II. = Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego. — Spr. = Sprawozdania czynności i posiedzeń Ak. Um. — * Gwiazdka przed skróceniem oznacza odbitkę.

- Brückner Aleksander.** Przyczynki do dziejów języka polskiego. Ser-
rya druga (* R. I. 49), 8-o, str. 64. K 1:30
- Chybiński Adolf.** Tabulatura organowa Jana z Lublina (1540). Część
trzecia (Spr. 1911, Nr. 5).
- Toż samo. Część czwarta, piąta i szósta (Spr. 1912, Nr. 2).
- Grabowski Tadeusz.** Humanizm w katolickiej literaturze polskiej
XVI w. Część II. (Spr. 1911, Nr. 7).
- Hadaczek Karol.** Kultura dorzecza Dniestru w epoce cesarstwa
rzymskiego (Spr. 1911, Nr. 8).
- Jachimecki Zdzisław.** Arteaga i Wagner jako teoretycy dramatu
muzycznego (Spr. 1912, Nr. 1).
- Janowski Ludwik.** Uniwersytet Charkowski w początkach swego
istnienia (1805—1820) (* R. I. 49), 8-o, str. 159. K 3:20
- Łoś Jan.** Pamiętniki Janczara. (Kronika turecka Konstantego z Ostro-
wicy) (* R. I. 51), 8-o, str. 72. K 1:50
- Kot Stanisław.** Szkolnictwo parafialne w Małopolsce w XVI—XVIII
wieku (Spr. 1912, Nr. 3).
- Materyały i prace Komisji językowej Akademii Umiejętności.** Kra-
ków 1912, 8-o, tom V, str. 2 nl i 488, 1 mapa i 1 tabl. świa-
tłodrukowa. K 10:50
- Treść.** Łoś Jan. Mammotrekt z r. 1471, str. 1. — Rudni-
cki Mikołaj. Z zagadnień psycho-fonetycznych (Na tle kon-
kretnych wypadków polskich i słowiańskich), str. 173 — Uła-
szyn Henryk. Miscellanea językowe, str. 261. — Magiera
Jan. Gwara sułkowska, str. 313. — Wasilewski Leon.
Słowniczek gwary partyjnej w Królestwie Polskiem, str. 363. —
Nitsch Kazimierz. Polska fonetyka międzywyrazowa. Stu-
dyum z geografii językowej (1 mapa), str. 393. — Łoś Jan.
Dwa teksty staropolskie (1 tabl. światłodrukowa), str. 423. —
Lehr Tadeusz. Listy ludowe z Żarówki (pow. mielecki),
str. 445. — Łoś Jan. Zaimki od tematu *io-* w dawnej pol-
szczyźnie, str. 465, — Łoś Jan. Spis skróceń użytych w opra-
cowaniu „Mammotrektu“ z r. 1471, str. 487.
- Morawski Kazimierz.** Uwagi o Korneliuszu Neposie (Spr. 1911, Nr. 10).
- Paulisch Zygmunt.** Sprawozdanie z podróży do Szarospataku (Spr.
1911, Nr. 10).

Peleński Józef. Cerkiew św. Pantalemona w Starym Haliczu (Spr. 1911, Nr. 6).

Przychocki Gustavus. Symbolae ad veterum auctorum historiam atque ad medii aevi studia philologa. I. Accessus Ovidiani. Edidit, prolegomenis, epilogomenis instruxit... (* R. I. 49), 8-o, str. 62. K 120

Reinhold Joachim. Bovo d'Antone. Franko-włoski poemat z XIII wieku. Wydanie krytyczne (Spr. 1911, Nr. 7)

— Dyalekt franko-włoskich poematów weneckiego ręk. XIII. Studium lingwistyczne (Spr. 1911, Nr. 5).

— Franko-włoska wersja Enfances Charlemagne (Karleto). Wydanie krytyczne według weneckiego rękopisu XIII (Spr. 1911, Nr. 6).

— Uçer li Daineseto (Enfances Ogier) poemat franko-włoski z XIII w. Wydanie krytyczne (Spr. 1911, Nr. 9).

— Ze studyów porównawczych nad średniowieczną epiką. II. Podanie o Mainecie w romańskich i germańskich literaturach (Spr. 1911, Nr. 6)

Reiss Władysław Józef. Melodye psalmowe Mikołaja Gomółki (Spr. 1911, Nr. 9).

Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział filologiczny. Serya III, tom III. — Ogólnego zbioru tom 48. — Kraków 1911, 8-o, str. 386, 2 tabl. K 850

Treść. Dobrzycki Stanisław. Psalterz Kochanowskiego: jego powstanie, źródła i wzory, str. 1. — Tretiak Andrzej. John Harington epigramatysta dworski z czasów królowej Elżbiety (1561—1612), str. 146. — Mann Maurycy. Rozwój syntezy literackiej od jej początków do Gerwinusa, str. 230. — Chybiński Adolf. Teorya mensuralna w polskiej literaturze muzycznej pierwszej połowy XVI wieku (2 tabl.), str. 361.

— Serya III, tom IV. Ogólnego zbioru tom 49. Kraków 1911, 8-o, str. 419. K 850

Treść. Brückner Aleksander. Przyczynki do dziejów języka polskiego. Serya druga, str. 1. — Przychocki Gustavus. Symbolae ad veterum auctorum historiam atque ad medii aevi studia philologa. I. Accessus Ovidiani. Edidit, prolegomenis, epilogomenis instruxit..., str. 65. — Janowski

Ludwik. Uniwersytet Charkowski w początkach swego istnienia (1805—1820), str. 127. — Sinko Tadeusz. Polski Anti-Lukrecyusz, str. 286. — Schneider Stanisław. Świat ptasi w Balladynie, str. 400.

Rudnicki Mikołaj. Sprawozdanie z podróży odbytej dla zbadania języka resztek pomorskich Słowińców (Spr. 1911, Nr. 10).

Sajdak Joannes. De codicibus graecis in Monte Casino (*R. I. 50), 8-o, str. 97. K 2-—

Schneider Stanisław. Świat ptasi w Balladynie (*R. I. 49), 8-o, str. 22. K —45

Sinko Tadeusz. Polski Anti-Lukrecyusz (*R. I. 49), 8-o, str. 116. K 2:30

Tretiak Józef. Bohdan Zaleski w początkach emigracji 1831—1833 (Spr. 1911, Nr. 6).

— Bohdan Zaleski i Towarzystwo Demokratyczne (Spr. 1911, Nr. 10).

Wicherkiewiczowa Marya. Rodzina Hoene-Wrońskiego (Spr. 1912, Nr. 2).

II. Wydział historyczno-filozoficzny.

Bornstein Benedykt. Prolegomena filozoficzne do geometryi (Spr. 1911, Nr. 10).

Chwistek Leon. Zasada sprzeczności w świetle nowszych prac Bertranda Rusella (Spr. 1911, Nr. 6).

Ciszewski Stanisław. Wygadanie, pożyczka i odsetki (*R. II. 55), 8-o, str. 21. K —40

Dubanowicz Edward. Wywłaszczenie w ustawodawstwie angielskim (1845—1907). Szkic prawnohistoryczny (*R. II. 55), 8-o, str. 108. K 2:20

Estreicher Stanisław. Krakowski zbiór orytyli magdeburskich (Spr. 1912, Nr. 2).

Grzybowski Wacław J. Pragmatyzm dzisiejszy (Metoda pragmatyczna) (Spr. 1911, Nr. 8).

Heinrich Władysław. Studya z zakresu metodologii filozoficznej: a) Rozwój filozofii greckiej do Platona; b) Poglądy filozoficzne Al-Haithama (Spr. 1911, Nr. 5).

Kot Stanisław. Wpływ starożytności klasycznej na teorye polity-

- czne Andrzeja Frycza z Modrzewa (* R. II. 54), 8-o, str. 95.
K 2.—
- Kutrzeba Stanisław.** Materiały do dziejów robocizny w Polsce w XVI w. wydał... (* A. Kp. IX), 8-o, str. 198. K 4.—
- Malinowski Bronisław.** Plemienne związki mężczyzn w Australii (Spr. 1912, Nr. 3).
- Prochaska Antoni.** Hetman Stanisław Żółkiewski (Spr. 1912, Nr. 1).
- Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział historyczno-filozoficzny.** Serya II. Tom XXIX, ogólnego zbioru tom 54, Kraków 1911, 8-o, str. 323. K 7.—
- Treść.** Taubenschlag Rafał. Historia zadatku w prawie rzymskim. Studium historyczno-prawne, str. 1. — Łodyński Marian. Dokument „Dagome iudex“ a „Kwestya sardyńska“ w XI w., str. 60. — Zachorowski Stanisław. Sądy synodalne w Polsce, str. 149. — Kot Stanisław. Wpływ starożytności klasycznej na teorye polityczne Andrzeja Frycza z Modrzewa, str. 231.
- Rybarski Roman.** Nauka o podmiocie gospodarstwa społecznego (Spr. 1911, Nr. 10).
- Scriptores rerum polonicarum.** Tomus XXI, Kraków 1911, 8-o, str. XXX i 457. K 10.—
- Treść.** Diaria et acta Comitiorum Poloniae anni 1591—1592 (Dyaryusze i akta sejmowe z roku 1591—1592) — wydał Eugeniusz Barwiński.
- Semkowicz Władysław.** Przyczynki dyplomatyczne z wieków średnich (Spr. 1911, Nr. 7).
- Uwagi metodyczno-krytyczne nad pochodzeniem i rezsiedleniem rycerstwa polskiego wieków średnich (Spr. 1911, Nr. 7).
- Sobeski Michał.** Filozofia a sztuki plastyczne w Grecyi (Spr. 1911, Nr. 6).
- Szpotański Stanisław.** Archiwum w Marchwacu (Spr. 1911, Nr. 8).
- Tymieniecki Kazimierz.** Majętność książęca w Zagościu i pierwotne uposażenie klasztoru Joannitów (Studjum z dziejów gospodarczych XII w.) (Spr. 1912, Nr. 3).
- Wasserberg I.** O pojęciu przystosowania (Spr. 1911, Nr. 6).
- Zachorowski Stefan.** Sądy synodalne w Polsce (* R. II. 54), 8-o, str. 81. K 1-60

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

- Adwentowski Karol i Drozdowski Edward.** Krzemometan w temperaturach niskich (5 ryc.) (B. III. 1911, A, str. 330).
- Atlas geologiczny Galicji, zeszyt XXV,** Kraków 1911, 8-o, str. 50, 1 tabl., map 3. Mapy i tekst K 4—, sam tekst K 1—.
- Zawiera: Ustrzyki Dolne, Turka, Bolechów — przez Prof. Dra Józefa Grzybowskiego.
- Beck Adolf.** Przebieg prądów czynnościowych w układzie nerwowym centralnym (2 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 500).
- Birkenmajer Ludwik.** Flores Almagesti. Rzekomo zaginiony traktat Giovanniego Bianchini, matematyka i astronoma ferrarskiego z XV-go stulecia (B. III, 1911, A, str. 268).
- Browiński J. i Dąbrowski Stefan.** Badania ilościowe nad zawartością azotu aminowego w kwasach oksyproteinowych moczu ludzkiego. (B. III. 1911, A, str. 587).
- Buraczewski J. i Krauze L.** O kwasie oksyprotsulfonowym. Część pierwsza (B. III. 1911, A, str. 425).
- Buraczewski J. i Zbijewski Z.** O czerwonych ciałach brucyny (B. III. 1911, A, str. 464).
- Dąbrowski Stefan,** patrz Browiński J. i Dąbrowski Stefan.
- Drozdowski Edward,** patrz Adwentowski Karol i Drozdowski Edward.
- Godlewski Emil (senior).** O anaerobicznym rozkładzie materii białkowych w roślinach i oddychaniu śródcząsteczkowym (B. III. 1911, B, str. 623).
- Grzywo-Dąbrowski W.** Badania doświadczalne nad drogami węchowymi królika (1 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 268).
- Janczewski Edward.** Uzupełnienia monografii porzeczek. IV. Nowe mieszańce (5 ryc.) (B. III. 1911, B, str. 612).
- Katalog literatury naukowej polskiej** (Catalogue of the polish scientific literature) wydaw. przez Komisję bibliograficzną Wydziału mat.-przyr. Akad. Um., tom X, rok 1910, zeszyt III—IV, 8-o, str. 45—94.
- Tom XI, rok 1911, zeszyt I-II, 8-o, str. 43. (Prenumerata roczna wynosi 3 K).
- Kernbaum Mirosław.** O rozkładzie wody pod wpływem promieni słonecznych (1 ryc.) (B. III. 1911, A, str. 583).

- Kostanecki Kazimierz.** Badania doświadczalne nad rozwojem jajek *Mactry* (B. III. 1911, *B*, str. 146).
- Kozłowski St.** Metoda spektro-kolorymetryczna oznaczania indykanu w moczu (B. III. 1911, *A*, str. 47).
- Kraft Kamil.** O całkowaniu bezpośredniem typowych wyrażeń różniczkowych wektorów czasowo-przestrzennych (B. III. 1911, *A*, str. 564).
- O pewnej tożsamości w analizie wektoryalnej czterowymiarowej i o jej zastosowaniu do elektrodynamiki (B. III, 1911, *A*, str. 537).
- O wyrażeniu całkowem wektorów elektromagnetycznych, wprowadzonych przez Minkowskiego do elektrodynamiki poruszających się ciał materialnych (B. III. 1911, *A*, str. 596).
- Krasucki Adam.** Badania nad anatomią i histologią mięczaków wręgonogich (4 tabl. i 13 ryc.) (B. III. 1911, *B*, str. 391).
- Krauze L.**, patrz Buraczewski J. i Krauze L.
- Kreutz Stefan.** Piezooptyczne własności salmiaku (B. III. 1911, *A*, str. 118).
- Krzemecki A.** O jodowaniu i bromowaniu ciał białkowych (B. III. 1911, *A*, str. 470).
- Kulczyński Władysław.** Symbola ad faunam *Aranearum* Javae et Sumatrae cognoscendam. II. *Sicariidae*, *Dysderidae*, *Drassodidae*, *Zodariidae* (1 tabl.) (*B. III. 1911, *B*, str. 451).
- Lilienfeldówna Fl.** Przyczynki do znajomości *Haplomitrium Hookeri* (1 tabl. i 13 ryc.) (B. III. 1911, *B*, str. 315).
- Lewoniewska S.** Wahania w ilości różnych związków fosforowych w nasionach roślinnych w zależności od warunków wegetacji (B. III. 1911, *B*, str. 85).
- Leyko Władysław i Marchlewski Leon.** O hemopyrroli (B. III, 1911, *A*, str. 345).
- Malinowski Edmund.** Przyczynek do biologii i ekologii porostów epilitycznych (1 tabl. i 6 ryc.) (B. III. 1911, *B*, str. 349).
- Marchlewski Leon i Robel J.** O filoporfirynie (1 ryc.) (B. III. 1911, *A*, str. 255).
- Marchlewski Leon**, patrz Leyko Władysław i Marchlewski Leon.
- Markowski J.** O rozwoju żatok żylnych opony twardej i żył mózgu

- u płodów człowieka długości 15·5—49 mm. (Wiadomość tymczasowa) (4 ryc.) (B. III. 1911, B, str. 590).
- Merczyng Henryk.** O dyspersyi elektrycznej wody i alkoholu etylowego w okolicy fal bardzo krótkich (B. III. 1911, A, str. 123).
- O załamaniu promieni elektrycznych, o małej długości fali, w ciekłym powietrzu (B. III. 1911, A, str. 489).
- Natanson Władysław.** O teorii statystycznej promieniowania (B. III. 1911, A, str. 134).
- Niezabitowski Edward Lubicz.** Szczątki skóry i szkieletu mamuta (*Elephas primigenius* Blum.), znalezione w Staruni. Wiadomość tymczasowa (1 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 229).
- Szczątki nosorożca *Rhinoceros antiquitatis* Blum., znalezione w Staruni (Wiadomość tymczasowa) (3 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 240).
- Nowak Jan.** Badania w zakresie głowonogów z górnej kredy w Polsce. Część II: Skafity (2 tabl. i 19 ryc.) (B. III. 1911, B, str. 547).
- O budowie Alp wapiennych w Salcburgu i Salckammergucie (3 tabl. i 11 ryc.) (B. III. 1911, A, str. 57).
- Nusbaum Józef i Oxner Mieczysław.** Restytucya całego przewodu pokarmowego przez komórki wędrujące pochodzenia mezodermalnego u *Lineus lacteus* (Grube) (B. III. 1911, B, str. 97).
- Oxner Mieczysław,** patrz Nusbaum J. i Oxner M.
- Poluszyński Gustaw.** Badania nad aparatem Golgi-Kopscha i niektórymi innymi strukturami w komórkach zwojowych skorupiaków (1 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 104).
- Robel J.,** patrz Marchlewski L. i Robel J.
- Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego Akademii Umiejętności.** Serya III, tom 11, dział A, ogólnego zbioru tom 51, dział A. — *Nauki matematyczno-fizyczne.* — Kraków 1911, 8-o, str. 483, 2 tabl. i 50 ryc. K 12:—
- Treść.** Smoluchowski Maryan. O oddziaływaniu wzajemnem kul poruszających się w ośrodku lepkiem, str. 1. — Rybczyński Witold. O ruchu postępowym kuli ciekłej w ośrodku lepkiem, str. 5. — Rogala Wojciech. Górno-kredowe utwory na Podolu galicyjskiem. Część I. Turon. Biała kreda z krzemieniami (1 tabl.), str. 9. — Limanowski Mieczysław

- sław. Geologiczne przekroje przez Wielki fałd Czerwonych Wierchów między doliną Suchej Wody a Chochółowską w Tatrach (14 ryc. i 1 tabl.), str. 41. — Lichtenstein Leon. Przyczynek do teorii równań różniczkowych liniowych o pochodnych cząstkowych drugiego rzędu typu eliptycznego. Całki okresowe i podwójnie okresowe (6 ryc.), str. 81. — Rosenblatt Alfred. Przyczynek do klasyfikacji powierzchni rozwijalnych i algebraicznych, str. 113. — Buraczewski J., Krauze L. i Krzemecki A. O diastazie, str. 153. — Klemensiewicz Z. O powstawaniu dodatnich jonów na ogrzanych metalach (2 ryc.), str. 159. — Krauze L. Studya nad jodopochodnymi strychniny, brucyny i niektórych innych alkaloidów, str. 179. — Puzyna Józef. O systemach krzywych z grupą pseudoliniowych podstawień (26 ryc.), str. 201. — Myslakowski Zygmunt. O Waleryan Magni i kontrowersya w sprawie odkrycia próżni (1638—1648) (2 ryc.), str. 325. — Birkenmajer Ludwik. Aforyzmy z teorii podstawień, str. 379. — Kuczyński Tadeusz. Metody analizowania wysokoprocenowych aliaży wolframowych, str. 465. — Jakób W. i Tołłoczko Stanisław. Analiza toryanitu ceylońskiego, str. 475.
- Serya III, tom 11, dział B, ogólnego zbioru tom 51, dział B. — *Nauki biologiczne*. Kraków 1911, 8-o, str. 525, 15 tablic i 52 ryciny. K 1350

Treść. Zapałowicz Hugo. Krytyczny przegląd roślinności Galicyi. Część XVIII (*Conspectus florae Galiciae criticus*, pars XVIII), str. 1. — Talko-Hrynciewicz Julian. Europejka o włosach wełnistych (2 ryc. i 1 tabl.), str. 35. — Barański Jerzy. Rozwój tylnych sere limfatycznych kumaka (*Bombinator*) (3 ryc.), str. 43. — Majewski Władysław. O budowie migdałków u zwierząt z rodziny kotów (5 ryc.), str. 55. — Zapałowicz Hugo. Krytyczny przegląd roślinności Galicyi. Część XIX (*Conspectus florae Galiciae criticus*, pars XIX), str. 67. — Dziurzyński A. Badania nad regeneracją naczyń krwionośnych i limfatycznych w ogonie kijanek żab (1 tabl. i 9 ryc.), str. 91. — Zapałowicz Hugo. Krytyczny przegląd roślinności Galicyi. Część XX (*Conspec-*

- tus florum Galiciae criticus, pars XX), str. 121. — Wołoszyńska Jadwiga. Zmienność i spis glonów planktonowych stawów polskich (1 tabl., 4 tabele i 8 rycin), str. 159. — Malsburg Karol. Wiadomość o nowych formach małego Tura dyluwialnego *Bos urus minutus* n. sp. (3 tabl.), str. 231. — Zapałowicz Hugo. Krytyczny przegląd roślinności Galicji Część XXI (Conspectus florum Galiciae criticus, pars XXI), str. 265. — Popielski Leon. O zasadniczych zjawiskach w czynności wydzielniczej u gruczołów trawiennych, str. 281. — Wołoszyńska Jadwiga. Glony planktonowe stawów polskich (1 tabl. i 3 ryc.), str. 293. — Cybulski Napoleon. Prądy elektryczne w mięśniach nieuszkodzonych i uszkodzonych oraz ich źródło (6 ryc.), str. 307. — Eiger Maryan. Podstawy fizyologiczne elektrokardjografii (7 tabl. i 8 ryc.), str. 373. — Zapałowicz Hugo. Krytyczny przegląd roślinności Galicji. Część XXII (Conspectus florum Galiciae criticus, pars XXII), str. 443. — Beck Adolf i Bikeles Gustaw. O wzajemnym stosunku czynnościowym mózgu i mózdzku (3 ryc.), str. 457. — Beck Adolf i Bikeles Gustaw. O sensorycznej czynności środkowej części mózdzku (robaka) (2 ryc.), str. 473. — Udziela Seweryn. Badania nad układem limfatycznym larw salamandry (*Salamandra maculosa* Laur.) (1 tabl. i 3 ryc.), str. 483. — Popielski Leon. Dalsze badania nad znaczeniem niekrzepliwości krwi dla czynności gruczołów trawiennych, str. 505. — Prażmowski Adam. Historia rozwoju i morfologia Azotobaktera (*Azotobacter chroococcum* Beijer), str. 511.
- Rudzki P. Maurycy.** Parametryczne przedstawienie fali sprężystej w ośrodkach nieizotropowych (2 ryc.) (B. III. 1911, A, str. 503).
- Siedlecki Michał.** Zmiana stosunku jądra do protoplazmy w miarę wzrostu pasożytów wśródkomórkowych (1 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 509).
- Sierpiński Wacław.** O pewnym algorytmie, służącym do rozwijania liczb rzeczywistych na szeregi szybko zbieżne (B. III. 1911, A, str. 113).
- O pewnym układzie równań funkcyjnych, który wyznacza funkcję mającą pantachiczne przedziały stałości (B. III. 1911, A, str. 577).

Sierpiński Wacław. O pewnej własności szeregów warunkowo zbieżnych (B. III. 1911, 4, str. 149).

- Pewne twierdzenia o funkcjach nawpół-ciągłych (B. III, 1911, 4, str. 350).

Smoluchowski Maryan. Dalsze studia nad przewodnictwem cieplnem ciał sposzkwanych (B. III. 1911, 4, str. 548).

- Ewolucya teoryi atomistycznej (* Rk. 1910/11), 8-o, str. 24.

K — 50

- Przyczynek do teoryi opalescencyi w gazach w stanie krytycznym (B. III. 1911, 4, str. 493).

- Uwagi teoretyczne o przewodnictwie cieplnem w gazach rozrzedzonych oraz o występujących w nich ciśnieniach (B. III. 1911, 4, str. 432).

Sprawozdanie Komisji fizyograficznej, obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu roku 1910 oraz Materyały do fizyografii krajowej, tom 45, Kraków 1911, 8-o, str. XXVIII, 110, 98, 155, 17 i (11), 7 tablic, 2 ryciny. K 11.—

Treść. Skład Komisji fizyograficznej i sprawozdania z posiedzeń, str. V. — Prof. Dr. Feliks Kreutz. Wspomnienie pośmiertne, str. XXV. — Dział I. — Materyały do klimatografii Galicji zebrane przez Sekcyę meteorologiczną w roku 1910. — Wyniki spostrzeżeń meteorologicznych w Galicji w roku 1910, zestawione w c. k. Obserwatorium astronomicznem w Krakowie, str. 2. — Gradobicia w r. 1910, str. 64. — Hawrysie wicz Julian. Spostrzeżenia pojawów w świecie roślinnym i zwierzęcym, wykonane w roku 1910 w Ożydowie, str. 74. — Hawrysie wicz Julian. Dodatek do spostrzeżeń pojawów w świecie roślinnym i zwierzęcym za rok 1910 w Ożydowie, str. 84. — Weigt Herkulan. Wpływ zachmurzenia na dzienny bieg temperatury w Krakowie, str. 85. — Materyały do fizyografii krajowej. Dział II. Materyały zebrane przez Sekcyę zoologiczną. — Schille Fryderyk. Nowe formy Przylżeńców (*Thysanopterorum* genera et species novae) (1 tabl.), str. 3. — Schille Fryderyk. Materyały do fauny owadów krajowych, str. 11. — Dziędzielewicz Józef. Owady siatkoskrzydłe (*Neuropteroidea*), zebrane w zachodnich Karpatach w roku 1909, str. 39. — Dziędzielewicz Józef. Nowe

gatunki owadów chróścikowatych, zebrane we wschodnich Karpatach. [Novae species *Trichopterorum* in Montibus Carpatidis orientilibus collectae] (1 tabl.), str. 45. — Klemensiewicz Stanisław. O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej. Przyczynek siódmy, str. 48. — Kowalewski Mieczysław. Materyały do polskich skąposzczetów wodnych (*Oligochaeta aquatica*), str. 56. — Brunicki Julian bar. Spis motyli zebranych w powiecie stryjskim, str. 66. — Dział III. Materyały zebrane przez Sekcyę botaniczną. — Wołoszyńska Jadwiga. Życie glonów w górnym biegu Prutu, str. 3. — Waśniewski Stanisław. Przyczynek do mykologii Królestwa Polskiego, str. 23. — Grochmalicki J. i Szafer Władysław. Biologiczne stosunki Siwej Wody w Wyżyskach pod Szklę (1 tabl. i 1 ryc.), str. 28. — Wodziczko Adam. — Materyały do mykologii Galicyi. Część pierwsza, str. 40. — Rouppert Kazimierz i Wróblewski A. Grzyby z Zaleszczyk (Przyczynek do mykologii Galicyi i Bukowiny), str. 58. — Namysłowski Bolesław. Prodromus *Uredinearum* Galiciae et Bucovinae. Rdze Galicyi i Bukowiny (z mapą), str. 65. — Zapałowicz Hugo. Ze strefy roślinności karpackiej. V, str. 147. — Dział IV. Materyały zebrane przez Sekcyę geologiczną. — Wiśniowski Tadeusz. Przyczynki do znajomości systemu węglowego w Krakowskiem. (Z wycieczek szkolnych w lecie 1910 r.) (1 tabl.), str. 3. — Łomnicki Jarosław. O składnikach tektonicznych Podkarpacia nadwórniańsko-sołotwińskiego (2 tabl.), str. 8. — Comptes-rendus de la Commission de Physiographie, vol. 45, str. (1).

Stoek J. O ruchu kuli w ośrodku lepkiem wzdłuż ściany płaskiej (B. III. 1911, 4, str. 18).

Struszyński M. i Świętosławski W. O otrzymywaniu stałych soli dwuazonowych przy pomocy chlorku nitrozyłu (B. III. 1911, 4, str. 459).

Świętosławski W., patrz Struszyński M. i Świętosławski W.

Trawiński Alfred. Dalsze przyczynki do anatomii i histologii męskich narządów spółkowania u ptaków (1 tabl.) (B. III. 1911, B, str. 76).

- Wołoszyńska Jadwiga.** Przyczynek do znajomości glonów planktonowych (B. III. 1911, *B*, str. 529).
- Zaczek Jan.** O nieznanym zakończeniu nerwowych w zatokowych włosach konia (1 tabl.), (B. III. 1911, *B*, str. 724).
- Zając Józef.** O widzeniu monokularnym w przekroju pionowym (Dalsze badania nad widzeniem monokularnym) (14 ryc.) (B. III. 1911, *B*, str. 750).
- Zakrzewski Konstanty.** O użyciu interferometru półcieniowego w celach fotometrycznych (1 ryc.) (B. III. 1911, *A*, str. 545).
- O własnościach optycznych metali. Część II (B. III. 1911, *A*, str. 314).
- Zbijewski Z.,** patrz Buraczewski J. i Zbijewski Z.
- Żorawski Kazimierz.** Badanie pewnych własności ruchu ośrodków ciągłych (B. III. 1911, *A*, str. 175).
- O ruchu trwałym ośrodków ciągłych (B. III. 1911, *A*, str. 1).

IV. Dzieła osobno wydane.

- Balzer Oswald.** Skartabelat w ustroju szlachectwa polskiego. Kraków 1911, 8-o, str. 361. K 7—
- Chmiel Adam.** Źródła do historii sztuki i cywilizacji w Polsce wydał... Tom I. Kraków 1911, 8-o, str. IV i 376. K 7:50
- Czubek Jan.** Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie. Dodatek I. Kraków 1912, 8-o, str. 2 nl. i 167. K 2:40
- Rękopisy hr. Morstinów w Krakowie. Kraków 1911, 8-o, str. VIII i 21. K —60
- Gembarszewski Bronisław,** patrz Korzon Tadeusz.
- Jachimecki Zdzisław.** Wpływy włoskie w muzyce polskiej. Część I. 1540—1640 (Studia do historii muzyki w Polsce). Kraków 1911, 8-o, str. VIII i 319. K 7:50
- Karłowicz Jan.** Słownik gwar polskich. Tom VI i ostatni — **U-Ż** — do druku przygotował Jan Łoś. Kraków 1911, 8-o, str. 470. K 10—
- (Kupujący wszystkie 6 tomów naraz płaci tylko 36 K).
- Kołodziejczyk Edmund.** Bibliografia słowianoznawstwa polskiego. Kraków 1911, 8-o, str. XX i 303. K 8—
- Korzon Tadeusz.** Dzieje wojen i wojskowości w Polsce. Tom I. Epoka przedrozbiorowa. Z ilustracjami wykonanymi

podług pomników przez Bronisława Gembarzewskiego i mapą narysowaną przez Jadwigę z Prószyńskich Rogową. Kraków 1912, 8-o, str. VII i 387. — Tom II. Epoka przedrozbiorowa. Z ilustracjami wykonanymi podług pomników przez Bronisława Gembarzewskiego, 8-o, str. 532. — Tom III. Dokończenie epoki przedrozbiorowej. — Rozdział o broni i uzbrojeniu oraz Epokę porobiorową opracował Bronisław Gembarzewski, 8-o, str. 460. Za 3 tomy K 24.—
Krzyżanowski Adam. Pieniądz. Kraków 1912, 8-o, str. XIII i 559. K 10.—

*) **Opolski Zdzisław.** Studium o istocie przemiany materii ustrojowej — jako wstęp do nauki o wpływie otoczenia kosmicznego na człowieka. Lwów 1912. 8-o, str. XXII i 432, z licznymi rycinami w tekście.

Rudzki Maurycy P. Gwiazdy i budowa wszechświata. Kraków 1912, 8-o, str. 6 i 112, 13 rycin i 2 mapki. K 3:60

Smolarski Tadeusz. Poezya legionów. Czasy, pieśń i jej dzieje. Kraków 1912, 8-o, str. 191. K 3:50

Tarnowski Stanisław. Zygmunt Krasiński. Wydanie drugie, tom I, Kraków 1912, 8-o, str. X i 431, z 2-ma światłodrukami; tom II, 8-o, str. 458, z 2-ma światłodrukami. K 18.—

Zapałowicz Hugo. Krytyczny przegląd roślinności Galicji (Conspectus Florae Galiciae criticus), tom III. Kraków 1911, 8-o, str. 216. K 5.—

V. Rocznik.

Rocznik Akademii Umiejętności. Rok 1910/11, 8-o, str. 229, 14 tablic rachunkowych. K 2.—

Treść: Skład Akademii, str. 3. — Posiedzenie publiczne dnia 20 maja 1911, str. 61. — Bibliografia za rok 1909/10, str. 127. — Nagrody i konkursy, str. 170. — Ważniejsze akta urzędowe: Uchwała Walnego Zgromadzenia Członków Akademii w sprawie funduszu im. Księcia Eugeniusza Lubomirskiego, str. 180. — Uchwała w sprawie „Funduszu im. książąt Jerzego Romana z Rozwadowa i Adama z Miżyń-

*) Wydane z zasiłkiem Wydziału mat.-przyr.

ca Lubomirskich“, str. 182. — Uchwała w sprawie „Funduszu im. śp. Stanisława Kostaneckiego“, str. 183. — Interpretacja uchwały „Funduszu im. Mikołaja Reya z Nagłowic“, str. 185. — Uchwała w sprawie funduszu śp. Dra Władysława Kretkowskiego, str. 185. — Sprawozdania i wnioski co do nagród z fundacji śp. Probusa Barczewskiego, str. 189. — Wykaz stosunków Akademii z innemi instytucjami naukowemi, str. 203. — Stan funduszków Akademii w r. 1910, str. 229.

VI. Sprawozdania i Bulletin.

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności. Rok 1911, Nr. 5—10; rok 1912, Nr. 1—4.

(Prenumerata roczna K 3.—; zeszyt osobny K —50).

Bulletin international de l'Académie des Sciences de Cracovie. I. Classe de philologie. II. Classe d'histoire et de philosophie. Rok 1911, Nr. 1—10, 8-o, str. 138.

(Prenumerata roczna K 6.—; zeszyt osobny K —80).

Bulletin international de l'Académie des Sciences de Cracovie. III. Classe des Sciences mathématiques et naturelles. Série A.: Sciences mathématiques, rok 1911, 8-o, str. 622, liczne rysunki i 5 tablic.

— Série B.: Sciences naturelles, rok 1911, 8-o, str. 776, liczne rysunki i 34 tablic.

Od 1 stycznia 1910 „Bulletin“ Wydz. mat.-przyr. podzielono na dwa działy: Dział A — Nauki matematyczne, Dział B — Nauki biologiczne (Prenumerata roczna Działu A wynosi K 8.—; Działu B — K 10.—; ceny osobnych zeszytów uwidocznione są na ostatniej stronie okładki).

DNIA 23 MAJA 1912 ROKU O GODZINIE 12
W POŁUDNIE ODBĘDZIE SIĘ W AULI
UNIwersytetu Jagiellońskiego

PUBLICZNE POSIEDZENIE AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

POD PRZEWODNICTWEM JEGO
EKSCELENCYI PANA HRABIEGO

STANISŁAWA TARNOWSKIEGO
PREZESA AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

w zastępstwie

NAJDOSTOJNIEJSZEGO ARCYKSIĘCIA
PROTEKTORA.

1. Przemówienie Prezesa Akademii.
2. Sprawozdanie Sekretarza Generalnego z czynności Akademii Umiejętności w roku ubiegłym.
3. Odczyt Prof. Dra Szymona Askenazego p. t.: „Sprawa polska w r. 1812“.
4. Ogłoszenie nazwisk nowych członków i nagród.

B. ULANOWSKI
Sekretarz Generalny.

Z UDERZENIEM GODZ. 12 AULA BĘDZIE ZAMKNIĘTA.

